

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.410.9.2.2024

Karolina Stojek
Prezes Zarządu

Fundacja „Lux Legis - Światło Prawa”
ul. Jana Kilińskiego 1
27-500 Opatów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej
w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 7 maja 2025 r.
(znak: KPK-KPO.441.21.2025)

P/24/031 – Funkcjonowanie Funduszu Sprawiedliwości

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Fundacja „Lux Legis - Światło Prawa” ¹ (dalej: Fundacja), ul. Jana Kilińskiego 1, 27-500 Opatów.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Karolina Stojek, Prezes Zarządu Fundacji (dalej: Prezes Zarządu), od 7 listopada 2023 r. W okresie objętym kontrolą stanowisko Prezesa Zarządu zajmowali również: Karol Aplas, Prezes Zarządu Fundacji od 2 stycznia 2023 r. do 6 listopada 2023 r. (dalej: były Prezes Zarządu) i Wioletta Usnarska, Prezes Zarządu Fundacji od 19 listopada 2018 r. do 1 stycznia 2023 r. (dalej: była Prezes Zarządu). (akta kontroli str. 8, 14, 43-45, 50-52)
Zakres przedmiotowy kontroli	Uzyskiwanie dofinansowania ze środków Funduszu Sprawiedliwości i wykonywanie umowy nr DFS-VI.7211.134.2021 z dnia 17 stycznia 2022 r. ² na realizację zadań Funduszu Sprawiedliwości.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2021 r. do dnia zakończenia kontroli, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeśli miały związek z kontrolowaną działalnością, w szczególności realizowaną umową dotacji.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontrolerzy	1. Tomasz Majewski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/67/2024 z 27 maja 2024 r., 2. Karol Kuleta, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/64/2024 z 27 maja 2024 r., 3. Mariusz Jedynak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/76/2024 z 1 lipca 2024 r. (akta kontroli str. 1-6)

¹ Uprzednio: Fundacja Wspierania Praworządności Zdążyć z Pomocą.

² Dalej: umowa dotacji.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Fundacja realizowała zadania finansowane ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości⁵ w znacznej mierze z naruszeniem warunków umowy dotacji zawartej z Ministrem Sprawiedliwości – Dysponentem Funduszu. Stwierdzono w szczególności niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie części otrzymanej dotacji w łącznej kwocie 249 698,73 zł.

Należy przy tym podkreślić, że w związku z brakiem uprawnień Najwyższej Izby Kontroli do zastosowania wszystkich ustawowych kryteriów kontroli, nie dokonano oceny celowości oraz rzetelności realizacji przedsięwzięć w ramach projektu⁶.

Osoby zaangażowane przez Fundację do realizacji umowy dotacji spełniały wymagania określone w ogłoszeniu o konkursie⁷, za wyjątkiem dwóch osób pierwszego kontaktu, które nie miały wystarczającego doświadczenia w pracy z osobami pokrzywdzonymi przestępstwem. Fundacja nie nawiązała współpracy z 13 osobami, które wskazała w ofercie konkursowej jako zasób kadrowy zapewniający właściwą realizację projektu.

Ponadto Fundacja w ogóle nie zawarła umów z lekarzami psychiatrii ani nie podpisała innych dokumentów potwierdzających ich dostępność, co mogło uniemożliwić wykonanie przez Fundację zadania polegającego na udzielaniu poszkodowanym pomocy przez tego rodzaju specjalistów.

Fundacja prowadziła lokalne punkty pomocy osobom pokrzywdzonym, jednak warunki najmu części z tych pomieszczeń istotnie ograniczały lub mogły ograniczać dostępność porad specjalistów w odniesieniu do warunków tej dostępności określonych w umowie dotacji.

Wydatki merytoryczne⁸ zostały poniesione przez Fundację w terminach oraz na zadania określone w umowie dotacji, a płatności dokonywano z wyodrębnionego rachunku bankowego. Działaniem nieprawidłowym było jednak to, że specjaliści udzielili ponadwymiarowej pomocy prawnej o wartości 1353 zł bez zgody Dysponenta Funduszu, co było niezgodne z § 1 ust. 18 umowy dotacji, a w 54 przypadkach Fundacja udzieliła beneficjentom pomocy o łącznej wartości 36 417,28 zł, której zakres wykraczał poza pomoc wnioskowaną przez beneficjentów w złożonych przez nich wnioskach. Fundacja udzieliła ponadto pomocy o wartości 51 158,66 zł 111 obywatelom Ukrainy, mimo nieuprawdopodobnienia faktycznego pokrzywdzenia przestępstwem.

Była Prezes Zarządu zaniechała przeprowadzenia postępowania na zakup bonów na żywność i artykuły chemiczne w celu wyboru dostawcy przy zachowaniu zasad równego traktowania, uczciwej konkurencji i przejrzystości, przez co naruszyła § 5 ust. 2 umowy dotacji.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: projekt.

⁶ Kontrola w Fundacji została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 3 w zw. z art. 5 ust. 3 ustawy o NIK z wykorzystaniem kryteriów legalności i gospodarności.

⁷ CXXIV otwarty konkurs ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości w zakresie Udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym, udzielania pomocy świadkom i osobom im najbliższym dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji na lata 2022-2025; <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/cxxiv-otwarty-konkurs-ofert-na-lata-2022-2025-pomoc-pokrzywdzonym-i-swiadkom-osrodek--kielce> - dostęp w dniu 2 sierpnia 2024 r.; dalej: ogłoszenie o konkursie.

⁸ Na próbie obejmującej 20,89% wydatków.

Fundacja przechowywała dokumentację finansowo-księgową, a dowody księgowe⁹ zawierały elementy określone w art. 21 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁰. Jednakże dowody księgowe zostały opisane niezgodnie z postanowieniami umowy dotacji.

Fundacja wydatkowała środki na sfinansowanie kosztów administracyjnych projektu z naruszeniem § 4 ust. 1 umowy dotacji na wydatki niezwiązane z realizacją projektu, m.in. z tytułu opłat za zmiany w Krajowym Rejestrze Sądowym¹¹ oraz na zakup ozdób świątecznych.

Ponadto Fundacja sprzedając w 2023 r. bez zgody Dysponenta Funduszu samochód osobowy zakupiony ze środków dotacji celowej w lutym 2022 r. naruszyła zakaz zbywania mienia ruchomego określony w § 13 ust. 1 umowy dotacji.

Fundacja wypłaciła premie uznaniowe dla byłego Prezesa Zarządu i koordynatora projektu w kwocie 16 462,81 zł bez właściwego udokumentowania oraz bez uzasadnienia przyznania tych premii, choć wymagały tego umowy zawarte z tymi osobami.

Wynagrodzenia Prezesów Zarządu w łącznej kwocie 97 150 zł z tytułu zarządzania Fundacją były finansowane z dotacji celowej z kosztów administracyjnych, pomimo tego, że stanowisko prezesa zarządu i wykonywane w związku z zajmowaniem tego stanowiska usługi zarządzania Fundacją nie były uwzględnione w zasobie kadrowym w ofercie konkursowej. Ponadto wykonywanie usług zarządzania Fundacją nie było uwzględnione w umowie dotacji i nie może być uznane za realizację tej umowy.

Fundacja poniosła koszty w wysokości 44 100 zł na wypłatę wynagrodzeń dla byłej Prezes Zarządu za wykonywanie czynności administracyjno-biurowych, pomimo tego, że także ta osoba nie była uwzględniona w zasobie kadrowym projektu.

Prezes Zarządu pobrała wynagrodzenie finansowane z dotacji celowej za wykonywanie zadań z dwóch odrębnych umów – za usługi zarządzania w kwocie 8000 zł brutto i za usługi koordynatora projektu w kwocie 5500 zł brutto, co naruszało § 28 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 września 2017 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej - Funduszu Sprawiedliwości¹² oraz § 3 ust. 11 umowy dotacji.

Fundacja nie wypełniła też wszystkich obowiązków informacyjnych m.in. wobec ośrodków pomocy społecznej wbrew § 8 ust. 5 umowy dotacji i § 6 ust. 32 ogłoszenia konkursowego.

Najwyższa Izba Kontroli nie oceniła prawidłowości realizacji projektu w obszarze osiągnięcia produktów i rezultatów założonych w umowie dotacji z uwagi na fakt wypowiedzenia tej umowy przez Fundację przed upływem terminu, który przypadał na koniec 2025 r.

⁹ Dotyczy dowodów księgowych wybranych do analizy kwalifikowalności wydatków.

¹⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.

¹¹ Dalej: KRS.

¹² Dz. U. z 2019 r. poz. 683, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie funduszu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Uzyskiwanie dofinansowania ze środków Funduszu Sprawiedliwości oraz wykonywanie umowy nr DFS-VI.7211.134.2021 z dnia 17 stycznia 2022 r. na realizację zadań tego Funduszu

Opis stanu faktycznego

Fundacja Wspierania Praworządności Zdążyć z Pomocą została ustanowiona 19 listopada 2018 r., a osobowość prawną uzyskała 27 listopada 2018 r. Jej Fundatorem była Wioletta Usnarska. Siedzibą Fundacji był Kraków, od 13 grudnia 2019 r. Kielce, a od 27 lutego 2024 r. Opatów.

Uchwałą z dnia 27 lutego 2024 r. zmieniono nazwę podmiotu na Fundację „Lux Legis - Światło Prawa”.

(akta kontroli str. 7-14, 25, 43-45, 50-53, 63, 64)

Na dzień ubiegania się o środki z dotacji, cele określone w statucie Fundacji były zbieżne z celami Funduszu Sprawiedliwości i polegały m.in. na (...) *zapewnieniu wsparcia dla ofiar przestępstw i wykroczeń, wzroście świadomości obywatelskiej w szczególności poprzez edukację prawną oraz promowaniu zasad Państwa Prawa*. Realizacja tych celów miała następować m.in. poprzez organizowanie, wspieranie i zlecanie mediacji, poradnictwa prawnego, obywatelskiego, psychologicznego i pedagogicznego we wszelkich dopuszczalnych prawem formach oraz pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i osobom im bliskim.

(akta kontroli str. 17-18)

Fundacja realizowała w latach 2019-2021 zadania finansowane ze środków Funduszu Sprawiedliwości w zakresie udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom oraz osobom im najbliższym. Projekt realizowano na terenie województwa świętokrzyskiego.

(akta kontroli str. 217, 715-734)

W ofercie konkursowej Fundacja wskazała ponadto, że prowadziła działania polegające na udzielaniu bezpłatnego doradztwa prawnego, które według wyjaśnień byłej Prezes Zarządu miały miejsce w czasie *Tygodnia pomocy pokrzywdzonym przestępstwami* w latach 2019-2021.

(akta kontroli str. 217, 2110)

W ofercie konkursowej wskazano osoby do realizacji zadań z podaniem ich kwalifikacji, wykształcenia i doświadczenia: koordynatora projektu, pracownika administracyjnego, pracownika do obsługi kadrowo-księgowej projektu, 13 osób mających udzielać porad prawnych, dwóch mediatorów, siedem osób mających świadczyć pomoc psychologiczną, 10 osób pierwszego kontaktu oraz trzy osoby deklarujące współpracę z Fundacją w razie potrzeby.

(akta kontroli str. 216-226, 6971)

Fundacja nie nawiązała współpracy z 13 osobami wskazanymi w ofercie (nie licząc osób wskazanych jako deklarujące chęć współpracy w razie potrzeby)¹³. W sprawie rozbieżności pomiędzy osobami, które zgodnie ze złożoną w ramach konkursu ofertą miały realizować zadania w ramach projektu, a osobami, które faktycznie te zadania realizowały, była Prezes Zarządu wyjaśniła: (...) *niektóre z osób wskazanych*

¹³ Pięcioma osobami mającymi udzielać pomocy prawnej, jednym mediatorem, czterema osobami mającymi świadczyć pomoc psychologiczną oraz trzema osobami pierwszego kontaktu.

w ofercie podjęły już pewne dla nich aktywności zawodowe, część z nich nie była w stanie pogodzić pracy z wymogiem dostępności specjalistów 24 h na dobę.

(akta kontroli str. 6971, 7135)

Realizujący zadania w projekcie mediatorzy, koordynatorzy, osoby udzielające porad prawnych oraz osoby świadczące pomoc psychologiczną mieli kwalifikacje i doświadczenie określone w ogłoszeniu o konkursie. Odpowiednie kwalifikacje miały też osoby realizujące zadania, które zastąpiły osoby wskazane w ofercie konkursowej.

(akta kontroli str. 1774-1775, 7111-7115)

Wymagania w tym zakresie spełniali także pracownicy zaangażowani przez Fundację jako osoby pierwszego kontaktu, za wyjątkiem dwóch osób: A.S. i K.K., które nie miały co najmniej rocznego doświadczenia w pracy z osobami pokrzywdzonymi przestępstwem. Osoby te były zatrudnione przez Fundację w związku z realizacją zadań ze środków Funduszu Sprawiedliwości na lata 2019-2021 odpowiednio w okresie: od 1 kwietnia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. i od 29 września 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.

Była Prezes Zarządu wyjaśniła, że osoby te współpracowały z Fundacją znacznie wcześniej niż od 2022 r. Pracowały w ramach projektu i jako wolontariusze. Dodała: *Zatrudnienie Pani [K] miało incydentalny charakter, jej umowa z tego co pamiętam trwała bardzo krótko.*

(akta kontroli str. 226-227, 3232-3233, 6691-6952, 7116-7117, 7135)

W ofercie konkursowej Fundacja wskazała także lokale, w których miały się mieścić planowane miejsca świadczenia pomocy. Była Prezes Zarządu zapytana o tytuły prawne do tych lokali wyjaśniła, że *Fundacja posiadała ustne przyrzeczenie uzyskania tytułów do lokali (...) ich dane adresowe po wdrożeniu projektu nie uległy zmianie.* Wyjaśnienia te nie znajdują odzwierciedlenia w rzeczywistości, bowiem lokalny punkt świadczenia pomocy w Końskich nie został utworzony w lokalizacji wskazanej w złożonej ofercie konkursowej.

(akta kontroli str. 2107-2110, 6968-6969)

Fundacja otrzymała dotację w wyniku rozstrzygnięcia CXXIV otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Sprawiedliwości na lata 2022-2025. Ofertę, poza Fundacją, złożyła jedna organizacja¹⁴. Według wyjaśnień byłej Prezes Zarządu, informacje o konkursie uzyskała (...) z ogłoszenia o konkursie na stronie BIP.

(akta kontroli str. 1766-1788, 2107-2110)

Oferta Fundacji została złożona w terminie wynikającym z ogłoszenia o konkursie¹⁵ oraz spełniała wymagania formalne. Pismem z dnia 30 grudnia 2021 r. Dysponent Funduszu poinformował Fundację o przyznaniu dotacji oraz o konieczności korekty oferty m.in. w zakresie wskazania w kosztorysie liczby godzin realizowanych przez prawnika i mediatora. Warunkiem podpisania umowy dotacji miało być przesłanie skorygowanej oferty oraz formularza zmian w systemie AFS. Dokumenty w wersji papierowej miały natomiast zostać złożone w terminie 7 dni od dnia otrzymania przedmiotowego pisma (daty wpływu do Ministerstwa Sprawiedliwości). Pismo to wpłynęło do Fundacji w formie elektronicznej w dniu 30 grudnia 2021 r., zatem zakreślony przez Dysponenta Funduszu termin na złożenie dokumentów mijał 7 stycznia 2022 r.¹⁶ Korekta oferty w systemie AFS została złożona 5 stycznia

¹⁴ Caritas Diecezji Kieleckiej.

¹⁵ Złożona w Aplikacji Funduszu Sprawiedliwości (dalej: AFS) w dniu 24 listopada 2021 r. (suma kontrolna oferty: ba09-2ecf-183d). Wygenerowana oraz wydrukowana oferta z AFS wpłynęła do Ministerstwa Sprawiedliwości w dniu 30 listopada 2021 r.

¹⁶ 6 stycznia jest dniem wolnym od pracy.

2022 r., tj. z zachowaniem wymaganego terminu¹⁷. Dokumenty w wersji papierowej wpłynęły do Ministerstwa Sprawiedliwości w dniu 11 stycznia 2022 r.

(akta kontroli str. 346-353, 812, 1766-1788, 3441, 6986-6988, 6985-6988)

Była Prezes Zarządu wyjaśniła, że informację o uzyskaniu dotacji otrzymała (...) z ogłoszenia o wynikach konkursu, zapewne wtedy, gdy zostało opublikowane.

(akta kontroli str. 2107-2110)

Umowa dotacji pomiędzy Fundacją a Ministrem Sprawiedliwości została zawarta w dniu 17 stycznia 2022 r. Przedmiotem umowy dotacji była realizacja zadań w zakresie udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym oraz udzielania pomocy świadkom i osobom im najbliższym. Na jej podstawie Fundacja zobowiązała się do świadczenia pomocy określonej w § 4 ust. 1 oraz 2 ogłoszenia konkursowego, tj. m.in.: organizowania i finansowania pomocy prawnej, pokrywania kosztów związanych z psychoterapią, pomocą psychiatryczną lub psychologiczną, organizowania i finansowania pomocy udzielanej przez osobę pierwszego kontaktu, pokrywania kosztów świadczeń zdrowotnych, organizowania i finansowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe, finansowania okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych i opłat, pokrywanie kosztów żywności lub bonów żywnościowych, pokrywanie kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej¹⁸. Pomoc udzielana miała być w Okręgowym Ośrodku Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem¹⁹ utworzonym w Kielcach oraz w 11 Lokalnych Punktach Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem²⁰ zlokalizowanych na terenie województwa świętokrzyskiego²¹.

Do powyższej umowy strony zawarły cztery aneksy. Trzy pierwsze aneksy dotyczyły zmian lokalizacji lokalnych punktów pomocy wprowadzonych po złożeniu przez Fundację formularzy zmian w lutym, maju i lipcu 2022 r. Aneks nr 4 podpisany przez byłego Prezesa Zarządu w dniu 11 maja 2023 r. został zgodnie z preambułą zawarty w celu zwiększenia efektywności realizacji zadań. Aneks m.in. modyfikował wzory dokumentów oraz zobowiązywał Fundację do tego, aby po zakończeniu realizacji zadania całość dokumentacji była dostępna w siedzibie Fundacji.

(akta kontroli str. 228-229, 354-375, 1766-1786, 6968-6969)

W pierwotnie złożonej ofercie Fundacja wskazała 25 zakładanych rezultatów projektu odnoszących się głównie do liczby osób korzystających z poszczególnych form pomocy. W skorygowanej ofercie z 7 stycznia 2022 r. Fundacja wskazała 20 zakładanych produktów zadań, których nie ujęła w ofercie pierwotnej. Dotyczyły one liczby godzin udzielonej pomocy lub liczby zrealizowanych świadczeń. Dla każdego rezultatu oraz produktu określone zostały wartości docelowe.

(akta kontroli str. 113-118, 238-246)

Fundacja wykazała w sprawozdaniach półrocznych osiągnięcie docelowych wartości sześciu z 25 rezultatów oraz czterech z 20 produktów. W przypadku rezultatów były to:

- liczba osób, która skorzystała z zadania: pokrywanie świadczeń zdrowotnych²² – osiągnięto wartość 510 przy wartości docelowej 500,

¹⁷ Suma kontrolna oferty: 050b-e46e-a359.

¹⁸ Umowa dotacji przewidywała realizację łącznie 20 zadań.

¹⁹ Dalej: ośrodek pomocy.

²⁰ Dalej: lokalny punkt pomocy.

²¹ Lokalne Punkty miały zostać utworzone w: Ostrowcu Świętokrzyskim, Busku-Zdroju, Jędrzejowie, Końskich, Opatowie, Pińczowie, Sandomierzu, Skarżysku-Kamiennym, Starachowicach, Staszowie, Włoszczowie.

²² Pokrywanie świadczeń zdrowotnych, lekarstw w zakresie, w którym lek nie podlegałby refundacji lub w części, w której nie jest refundowany, wyrobów medycznych, w tym materiałów opatrunkowych, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych, w zakresie niezbędnym w procesie leczniczym doznanego uszczerbku na zdrowiu wynikającego z przestępstwa lub jego następstw.

- liczba osób, która skorzystała z zadania: pokrywanie kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych²³ – osiągnięto wartość 54 przy wartości docelowej 45,
- liczba osób, która skorzystała z zadania: finansowanie przejazdów środkami komunikacji publicznej²⁴: osiągnięto wartość 64 przy wartości docelowej 20,
- liczba osób, która skorzystała z zadania: zakup urządzeń i wyposażenia: osiągnięto wartość 36 przy wartości docelowej 10,
- liczba osób, która skorzystała z zadania: zakup wartości niematerialnych i prawnych: osiągnięto wartość 43 przy wartości docelowej 4,
- liczba dzieci, którym podmiot planuje udzielenie pomocy: osiągnięto wartość 998 przy wartości docelowej 800.

W przypadku produktów były to:

- liczba zrealizowanych świadczeń w postaci dofinansowania do zakupu wartości niematerialnych i prawnych: osiągnięto wartość 43 przy wartości docelowej 4,
- liczba zrealizowanych świadczeń w postaci dofinansowania do zakupu urządzeń i wyposażenia: osiągnięto wartość 36 przy wartości docelowej 10,
- liczba zrealizowanych świadczeń w postaci dofinansowania przejazdów środkami komunikacji publicznej: osiągnięto wartość 78 przy wartości docelowej 43,
- liczba zrealizowanych świadczeń w postaci dofinansowania kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych: osiągnięto wartość 108 przy wartości docelowej 90.

(akta kontroli str. 3435-3440)

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że tak znaczne przekroczenie zakładanych wartości docelowych wskaźników rezultatów i produktów może świadczyć o niedoszacowaniu wartości tych wskaźników wykazanych w ofercie konkursowej.

Wartości wykazane przez Fundację w sprawozdaniu za II półrocze 2023 r.²⁵ odnośnie osiągniętych w okresie sprawozdawczym rezultatów i produktów nie były tożsame z danymi wykazanymi w części sprawozdania dotyczącej postępów rzeczowych realizacji zadania, w zakresie m.in. liczby osób, które skorzystały z poszczególnych zadań oraz liczby zrealizowanych świadczeń. Fundacja wykazała osiągnięcie rezultatów i produktów, nawet w sytuacji, gdy w okresie sprawozdawczym żaden z wnioskodawców nie występował o udzielenie wsparcia odnoszącym się do tych rezultatów i produktów.

Prezes Zarządu wyjaśniła: *W trakcie przekazywania dokumentacji do kontroli a mianowicie sprawozdania za drugie półrocze 2023 r. poinformowano, że wykonawca wykonując sprawozdanie nie zauważył zaistniałych błędów, dopiero po kolejnych weryfikacjach zauważył nieprawidłowości, o czym poinformował telefonicznie opiekuna projektu.*

(akta kontroli str. 7118-7123, 7136)

Największe wydatki zostały poniesione przez Fundację na realizację zadań:

- organizowanie i finansowanie pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów (638 560 zł w 2022 r. i 661 578 zł w 2023 r.),
- organizowanie i finansowanie pomocy udzielanej przez osoby pierwszego kontaktu (322 762,63 zł w 2022 r. i 335 280,21 zł w 2023 r.),

²³ Pokrywanie kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych, w tym w ramach indywidualnego nauczania, odpowiednio do wieku i potrzeb edukacyjnych osób uprawnionych.

²⁴ Finansowanie przejazdów środkami komunikacji publicznej lub pokrywanie kosztów transportu związanych z uzyskiwaniem świadczeń i regulowaniem spraw określonych w § 4 ust. 1 pkt 1-10 ogłoszenia.

²⁵ Suma kontrolna sprawozdania: 8765-2904-7553.

- pokrywanie kosztów związanych z psychoterapią, pomocą psychiatryczną lub psychologiczną (166 595 zł w 2022 r. i 150 995 zł w 2023 r.).

(akta kontroli str. 7109-7110, 7129-7132)

Umowa dotacji nie regulowała kwestii zapewnienia trwałości rezultatów lub produktów wytworzonych ze środków dotacji. W złożonej ofercie konkursowej w *Opisie trwałości zakładanych rezultatów* Fundacja wskazała natomiast, że (...) *na skutek projektu wzrośnie wartość Ministerstwa Sprawiedliwości w świadomości społecznej na obszarze, na którym będzie realizowany projekt. Społecznie, zostanie zakorzeniony sposób myślenia, który potwierdzi dbałość Państwa o dobro najsłabszych i pokrzywdzonych jednostek społecznych. Przeprowadzenie projektu umożliwi wzmocnienie najsłabszych jednostek, które będą walczyć o swoje prawa w poczuciu pomocy udzielanej przez Państwo.*

(akta kontroli str. 246, 354-475)

Po wypowiedzeniu umowy dotacji Fundacja nie podjęła żadnych działań mających na celu zapewnienie beneficjentom dalszej pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej, psychiatrycznej i pomocy prawnej z uwagi na brak środków finansowych.

(akta kontroli str. 2125-2130)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że po wypowiedzeniu umowy dotacji Fundacja powinna podejmować przynajmniej działania informacyjne polegające na kierowaniu osób, które były beneficjentami Funduszu Sprawiedliwości do innych instytucji świadczących analogiczną lub zbliżoną pomoc.

W ofercie konkursowej jako jeden z głównych celów projektu wskazano poprawę funkcjonowania osób pokrzywdzonych przestępstwem, świadków oraz osób im najbliższym poprzez udzielanie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej oraz zwiększenie poczucia bezpieczeństwa tych osób poprzez wsparcie prawne i redukcję obaw przed stanieniem się ponowną ofiarą poprzez szkolenia i edukację. Jako drugi cel główny planowanego projektu wskazano poprawę funkcjonowania społecznego osób pokrzywdzonych poprzez wsparcie finansowe. Realizowane przez Fundację zadania w ramach prowadzonego projektu były spójne z celami Funduszu Sprawiedliwości.

(akta kontroli str. 232)

Pomieszczenie, w którym funkcjonował ośrodek pomocy w Kielcach zostało przez Fundację wynajęte od dnia 1 stycznia 2022 r., a pierwszy wniosek o pomoc złożono tam w dniu 17 stycznia 2022 r.

Pomieszczenia na 11 lokalnych punktów pomocy zostały Fundacji pierwotnie udostępnione na podstawie umów najmu lub porozumień o użyczeniu zawartych w okresie od 31 grudnia 2021 r.²⁶ do 1 lutego 2022 r.²⁷

Pierwsze wnioski o pomoc wpłynęły do tych punktów po udostępnieniu lokali do dyspozycji Fundacji. Wyjątkiem był lokalny punkt pomocy w Końskich, który Fundacja wynajęła na podstawie umowy najmu lokalu użytkowego z dnia 24 stycznia 2022 r., a pomieszczenie zostało jej udostępnione w dniu podpisania umowy. Pierwszy wniosek o udzielenie pomocy został złożony w Końskich w dniu 10 stycznia 2022 r., tj. 14 dni przed udostępnieniem wyżej wymienionego lokalu.

(akta kontroli str. 909-910, 1218, 1252-1256, 1320-1326, 1351-1439)

Była Prezes Zarządu Fundacji wyjaśniła: *Zarząd Fundacji mając na względzie wynik (...) konkursu ofert (...) ogłoszonego w dniu 31.12.2021 r. niezwłocznie rozpoczął przygotowania i realne działania (...). Z uwagi na docierające sygnały w przedmiocie*

²⁶ We Włoszczowie.

²⁷ W Jędrzejowie.

zainteresowania wśród lokalnej społeczności (...) możliwością uzyskania bezpłatnej pomocy, Fundacja na terenie Końskich doszła do tymczasowego porozumienia z Firmą Handlową TOMEX Biuro Obrotu Nieruchomościami, na mocy którego osoba pierwszego kontaktu miała możliwość od pierwszych dni stycznia 2022 r. pełnić dyżur w lokalu przy ul. Iwo Odrowąża 12 (...), co skutkowało spisaniem w dniu 10.01.2022 r. wniosku o udzielenie pomocy.

(akta kontroli str. 1164-1190)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że wyjaśnienia o tymczasowym porozumieniu nie zostały potwierdzone przez właściciela lokalu przy ul. Iwo Odrowąża 12 w Końskich, który poinformował, że Fundacja zgodnie z protokołem zdawczo-odbiorczym zaczęła użytkować ten lokal (otrzymała klucze) od 24 stycznia 2022 r.

(akta kontroli str. 1060)

Fundacja poinformowała o świadczonej pomocy właściwe miejscowo sądy, prokuratury i komendy policji w dniach: 27 stycznia 2022 r., 9 stycznia 2023 r. i 9 stycznia 2024 r.

W 2022 r. i 2024 r. taka informacja nie została wysłana do Małopolskiego Wydziału Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji w Krakowie ani do Prokuratury Regionalnej w Krakowie, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Fundacja zawiadamiała Dysponenta Funduszu o wypełnieniu obowiązku poinformowania instytucji w dniach 30 stycznia 2022 r., 11 stycznia 2023 r. i 16 stycznia 2024 r.

(akta kontroli str. 905-908, 911-978, 1218, 354-375)

W okresie od zawarcia umowy dotacji do 3 lipca 2024 r. Fundacja nie poinformowała o świadczonej pomocy żadnego z ośrodków pomocy społecznej z terenu, na którym realizowane było zadanie, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1219)

W odpowiedzi na wezwanie Dysponenta Funduszu, Fundacja przesłała do Ministerstwa Sprawiedliwości w dniu 25 stycznia 2022 r. fotografie ośrodka pomocy w Kielcach i 11 lokalnych punktów pomocy.

Z fotografii wynika, że lokalne punkty pomocy w Ostrowcu Świętokrzyskim i w Końskich pomimo uruchomienia nie zostały oznakowane według stanu na dzień 25 stycznia 2022 r. tablicą informującą o finansowaniu działalności lokalnego punktu ze środków Funduszu Sprawiedliwości, pomimo takiego obowiązku określonego w § 1 ust. 10 umowy dotacji.

(akta kontroli str. 861-904)

Była Prezes Zarządu wyjaśniła: *Kwestia tablic informacyjnych była przedmiotem korespondencji mailowej prowadzonej z opiekunem projektu. Ówczesna koordynator (...) zwróciła się do opiekuna projektu z prośbą zaakceptowania wzorów tablic informacyjnych (...). Opiekun projektu dopiero w dniu 19.02.2022 r. powiadomił koordynatora (...), iż Dysponent Funduszu zaakceptował wzory tablic informacyjnych. Z uwagi na czas oczekiwania na decyzję Dysponenta Funduszu władze Fundacji oraz koordynator projektu nie mogli samowolnie ustalić oraz dać wzoru tablic do „wyprodukowania”.*

(akta kontroli str. 1164-1190)

Przekazane materiały nie zawierały ponadto dokumentacji zdjęciowej z zewnątrz pięciu miejsc świadczenia pomocy, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 861-904)

Zgodnie z § 1 ust. 14 i ust. 16 umowy dotacji specjaliści nie zostali powiązani bezpośrednio z poszczególnymi miejscami pomocy. Beneficjenci pomocy powinni byli mieć zapewniony dostęp do pomocy udzielanej przez specjalistów, po uprzednim umówieniu, od poniedziałku do piątku pomiędzy godziną 7.00 a 20.00, a w soboty pomiędzy godz. 7.00 a 15.00.

Umowy zawarte ze specjalistami w zakresie pomocy prawnej i psychologicznej nieprzerwanie obejmowały okres od 2 stycznia 2022 r. do dnia wypowiedzenia umowy dotacji.

W ramach świadczenia usług alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów Fundacja zawarła dwie umowy. Pierwsza z nich obowiązywała od 10 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r., a druga od 6 marca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.²⁸ Żadna z tych umów nie obejmowała okresu od 1 stycznia 2023 r. do 5 marca 2023 r. Ponadto Fundacja w ogóle nie zawarła umów z lekarzami psychiatrii, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 215-345, 1245-1248, 345-375, 3006-3015)

W związku z realizowanym projektem Fundacja podpisała z 17 osobami umowy zlecenia na wykonywanie usług pełnienia osobistych dyżurów w wyznaczonych lokalizacjach jako osoba pierwszego kontaktu. W przypadku sześciu lokalnych punktów pomocy²⁹ wskazane w umowach zleceń terminy dyżurów były tożsame z godzinami dostępności tych punktów dla beneficjentów. Liczby dni i godzin dyżurów odpowiadały wartościom określonym w § 1 ust. 15 umowy dotacji.

Umowy zlecenia zawarte przez Fundację z osobami pierwszego kontaktu nie określały kto i kiedy został zobowiązany do pełnienia dyżurów w ośrodku pomocy w Kielcach we wtorki w godz. od 9.00 do 16.00 od 1 września 2022 r. oraz w lokalnych punktach pomocy w:

- Staszowie w środy w godz. od 9.00 do 16.00 i czwartki w godz. od 12.00 do 17.00 w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 14 marca 2023 r.,
- Busku-Zdroju w piątki i soboty w godz. od 9.00 do 14.00 w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 1 lutego 2023 r.

Ponadto umowa zlecenia zawarta z osobą pierwszego kontaktu, która miała pełnić dyżury w lokalnym punkcie pomocy w Sandomierzu zobowiązywała do dyżurów w poniedziałki w godz. od 9.00 do 14.00 i środy w godz. od 12.00 do 17.00, podczas gdy w umowie najmu z dnia 3 stycznia 2022 r. wynajmujący udostępniał lokal w poniedziałki i środy w godz. od 12.00 do 17.00.

(akta kontroli str. 354-375, 1059, 1245-1248, 1254-1256, 1351-1439, 1449-1460, 3208-3210)

Była Prezes Zarządu wyjaśniła: *Wszystkie wskazane w ofercie punkty były zawsze czynne w określonych dniach i godzinach. Nigdy nie dochodziło do sytuacji, że punkt był nieczynny. (...) Nie ma takiej możliwości aby nie zapewniono obsługi punktów. Wszystkie punkty były czynne zgodnie z założeniami projektu (...).*

Analogicznie wyjaśniła Prezes Zarządu.

Jednocześnie była Prezes Zarządu zaznaczyła, że nie była w stanie odnieść się do umów dotyczących lokalnego punktu pomocy w Sandomierzu. Dodała: *(...) dyżury były pełnione zgodnie z ofertą, a wedle mojej najlepszej wiedzy wynajmujący z Sandomierza bez opłat udostępniał lokal swobodnie dla każdej potrzeby fundacji.*

(akta kontroli str. 1148-1153, 1704-1706)

Były Prezes Zarządu wyjaśnił: *W czasookresie wskazanym w piśmie z dnia*

²⁸ Przedłużona do 31 grudnia 2024 r.

²⁹ W Końskich, Skarżysku-Kamiennej, Włoszczowie, Starachowicach, Ostrowcu Świętokrzyskim i Opatowie.

22.07.2024 r. wydanym przez NIK, dyżury pełnili odpowiednio:

- [D.S.], a w późniejszym czasie [S.B] - w (...) Staszowie,
- [S.K.] - w (...) Busku-Zdroju, (...).

(akta kontroli str. 1196-1211)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że umowy, których wykonanie skutkowało wydatkowaniem publicznych środków były niespójne i stwarzały możliwość wystąpienia czasowej niedostępności punktów pomocy. Z uwagi na fakt, że po wypowiedzeniu umowy dotacji przez Fundację punkty nie świadczyły pomocy, Najwyższa Izba Kontroli nie miała możliwości zweryfikowania prawidłowości realizacji zadań Fundacji w tym zakresie.

W związku realizacją przedmiotu umowy dotacji Fundacja zawarła trzy umowy z podmiotami powiązanymi osobowo:

- dwie z [...] ³⁰ prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą Biuro Obsługi Prawnej [...] ³¹: w dniu 1 września 2022 r. umowę zlecenia obowiązującą do 31 grudnia 2024 r. na świadczenie porad prawnych beneficjentom za wynagrodzeniem 123 zł / 1 godz. oraz w dniu 1 stycznia 2023 r. umowę o świadczenie usług zarządzania obowiązującą do 31 grudnia 2023 r. za wynagrodzeniem miesięcznym 3075 zł,
- z Fundacją OTO MY z siedzibą w Opatowie (której Prezesem Zarządu była [...] ³², w dniu 1 stycznia 2024 r. umowę zlecenia na świadczenie usług udzielania pomocy psychologicznej uczestnikom projektu za wynagrodzeniem 130 zł / 1 godz.; z powodu wstrzymania finansowania projektu, a następnie wypowiedzenia umowy dotacji usługi nie były realizowane.

(akta kontroli str. 1221-1223, 1245-1248, 1259-1260, 3048-3054, 3073-3076)

Ponadto umowa z dnia 3 stycznia 2022 r. ³³ dotycząca podnajmu lokalu o powierzchni 15 m² w Opatowie za kwotę 600 zł miesięcznie została zawarta z [...] ³⁴.

(akta kontroli str. 1432-1435)

W celu realizacji projektu Fundacja zawarła 12 umów najmu, jedną umowę podnajmu, jedną umowę użyczenia i cztery porozumienia o współpracy w przedmiocie odpłatnego najmu lub bezpłatnego użyczenia pomieszczeń.

W 10 przypadkach wynajmujący udostępniali pomieszczenia w całym okresie wskazanym w umowach. W jednym przypadku dostępność lokalu dla Fundacji została ograniczona do konkretnych dwóch dni w tygodniu, a w pozostałych siedmiu przypadkach ³⁵ do konkretnych godzin w określonych dwóch dniach tygodnia, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1254-1256, 1351-1439, 354-375)

³⁰ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

³¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

³² Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

³³ Zawarta na czas oznaczony do dnia 31 grudnia 2022 r.

³⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

³⁵ W Sandomierzu, Busku-Zdroju, Ostrowcu Świętokrzyskim, Jędrzejowie, Staszowie, Opatowie, Włoszczowie i Starachowicach.

Szczegółową analizą objęto próbę 261 (14,2%) wniosków o udzielenie pomocy³⁶, w tym 229 wniosków złożonych przez obywateli polskich i 32 wnioski przez obywateli ukraińskich. W przypadku 228 wniosków złożonych przez obywateli polskich wnioski pochodziły od osób uprawnionych. W jednym przypadku wnioskodawczyni została uznana przez Fundację za osobę nieuprawnioną (świadek wypadku komunikacyjnego sprzed 20 lat).

Spośród analizowanej próby, 30 wniosków nie zawierało żadnych dokumentów potwierdzających okoliczności wskazane w tych wnioskach, a okoliczności w nich podnoszone ustalano na podstawie wywiadu osoby pierwszego kontaktu z wnioskodawcą, zgodnie z § 6 ust. 14 lit. b ogłoszenia o konkursie.

W 30 wnioskach złożonych przez obywateli ukraińskich wnioskodawcy występowali w charakterze osoby pokrzywdzonej przestępstwem w wyniku działań wojennych w związku z agresją Rosji na Ukrainę.

(akta kontroli str. 3445-3449)

W 17 przypadkach pomimo uznania przez osoby pierwszego kontaktu wnioskodawców za uprawnionych, pomoc specjalistów ani pomoc materialna nie została im udzielona z uwagi na niezgłoszenie się wnioskodawców.

(akta kontroli str. 3445-3446, 3451, 3480)

W 54 przypadkach udzielona pomoc wykraczała poza zakres pomocy wnioskowanej przez beneficjentów, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3445-3447, 6907-6917)

Analiza przekazanych kontrolerom kserokopii 261 wniosków wykazała ponadto w ośmiu wnioskach brak strony Część B *Szczegółowe uzasadnienie przyznania pomocy oraz jej zakresu*.

W związku z tym, w dniach 13 sierpnia 2024 r. i 28 sierpnia 2024 r. kontroler zweryfikował oryginały tych ośmiu wniosków oraz dodatkowo 10 wniosków wybranych celowo i pobrał ich kserokopie potwierdzone za zgodność z oryginałem. Porównanie kserokopii wniosków przekazanych kontrolerom w ramach próby 261 wniosków z 18 wnioskami przekazanymi w dniach 13 sierpnia 2024 r. i 28 sierpnia 2024 r. wykazało, że sześć wniosków zostało przerobionych poprzez zakreszenie większej liczby rodzajów wnioskowanej pomocy niż zakresiono na kserokopii wniosków przekazanych wcześniej kontrolerom. Dotyczy to wniosków złożonych przez:

- MJ w dniu 9 lutego 2022 r., AR w dniu 6 września 2022 r. i HM w dniu 25 stycznia 2022 r. w lokalnym punkcie pomocy w Ostrowcu Świętokrzyskim,
- SK w dniu 4 lipca 2022 r. i MR w dniu 31 stycznia 2022 r. w okręgowym punkcie pomocy w Kielcach,
- EB w dniu 10 sierpnia 2022 r. w lokalnym punkcie pomocy w Sandomierzu.

(akta kontroli str. 6995-7097)

W dniu 6 września 2024 r. Prezes Zarządu zeznała: *Wnioski nie zostały przerobione, została uzupełniona pomoc, którą osoba pokrzywdzona otrzymała. Z kart części B wynika bowiem, że osoba ta otrzymała dany rodzaj pomocy. W wersji pierwotnej, tj. pierwszej partii przekazanych wniosków po analizie dokumentacji nie zauważono, że rodzaj wnioskowanej pomocy nie jest zaznaczony. (...) z przeoczenia przez poprzednich koordynatorów nie została odnotowana dodatkowa pomoc wnioskowana przez pokrzywdzonego beneficjenta. Prezes Zarządu zaznała ponadto, że osobiście nanosiła te uzupełnienia w trakcie przygotowywania dokumentów do kontroli.*

³⁶ Wnioski o udzielenie pomocy osobie pokrzywdzonej przestępstwem, świadkowi, osobie najbliższej ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości; dalej wnioski o udzielenie pomocy lub wnioski.

(akta kontroli str. 7106-7108)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że niedopuszczalną praktyką było uzupełnianie wniosków po ich podpisaniu przez beneficjentów pomocy. Rozszerzenie pomocy o inne niż pierwotnie wskazane we wnioskach formy powinno zostać udokumentowane pisemnie na odrębnym dowodzie włączonym następnie do teczek wniosków.

W 30 przypadkach wnioski, pomimo znajdującej się na każdym wniosku informacji o konieczności ich wypełniania elektronicznie bądź czytelnie drukowanymi literami, zostały wypełnione nieczytelnie przez świadczących pomoc specjalistów, co uniemożliwiało weryfikację m.in. opisu udzielonej pomocy czy uzasadnienia przyznanych beneficjentowi godzin pomocy prawnej.

(akta kontroli str. 3445-3446, 3450)

Jak wyjaśniła Prezes Zarządu: *Podczas półrocznych prób wniosków, które były przekazywane Dysponentowi Funduszu nie było żadnych zgłoszeń co do nieczytelności wniosków. Zarówno dla koordynatorów projektu i innych upoważnionych osób pracujących przy Projekcie wszystkie wnioski były czytelne, czasami gdy zdarzały się takowe sytuacje gdzie wniosek był nieczytelny, sytuacja była konfrontowana z danym specjalistą oraz jego ewidencją czasu pracy, którą każdy specjalista miał obowiązek prowadzić.*

(akta kontroli str. 3475)

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że każdy z wniosków powinien być być wypełniony w taki sposób, aby jego treść była czytelna bez konieczności konsultacji z osobą dokonującą wpisu. Taki wymóg został wprost określony we wzorze wniosku o pomoc.

W 21 wnioskach opis udzielonej pomocy prawnej miał charakter ogólnikowy np. *porada prawna*, bez skonkretyzowania zrealizowanych czynności i czasu ich realizacji.

(akta kontroli str. 3445-3446, 3452-3453)

Prezes Zarządu wyjaśniła: *Pod koniec 2022 r. Fundacja otrzymała ze strony Ministerstwa Sprawiedliwości wzory, które zawierały ogólnikowe wytyczne dotyczące sposobu wypełniania cz. B wniosku. W okresie realizacji projektu do chwili zakończenia projektu nikt ze strony Ministerstwa Sprawiedliwości nie zakwestionował sposobu wypełniania cz. B i prowadzenia tejże dokumentacji.*

Były Prezes Zarządu wyjaśnił: *Weryfikacja świadczonej pomocy prawnej odbywała się w oparciu o analizę cz. B wniosków, które korespondowały z wytycznymi od Dysponenta Funduszu, oraz zestawień działań, przedstawianych każdorazowo na koniec miesiąca przez prawników. Ponadto przedkładane ewidencje godzinowe stanowiły dopełnienie do ww. dokumentów, co było wystarczające (...).*

Była Prezes Zarządu wyjaśniła: *Opis w postaci „porada prawna”, „konsultacja prawna” jest jak najbardziej prawidłowy.*

(akta kontroli str. 6887, 6896, 6904)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że zgodnie z wzorcowym formularzem we wniosku należało wpisać kwotę, czas i opis udzielonej pomocy. Sformułowania o treści: *porada prawna, konsultacja prawna* były określeniami rodzaju udzielonej pomocy, a nie jej opisem.

W 10 przypadkach Fundacja udzieliła beneficjentom pomocy w postaci pokrycia kosztów świadczeń zdrowotnych oraz dopłaty do leków i sfinansowała koszty:

kosmetyków (kremy do stóp, produkty do skóry wrażliwej), szamponów przeciwłupieżowych, podasek, soków owocowych, pasty do zębów oraz aviomarinu (produkt leczniczy stosowany w celu zapobiegania chorobie lokomocyjnej).

(akta kontroli str. 6905-6906)

Była Prezes Zarządu oraz były Prezes Zarządu złożyli tożsame wyjaśnienia: *Grupę wymienionych produktów można podzielić na trzy podgrupy (...) produkty kosmetyczne o działaniu medycznym, produkty naturalne o działaniu suplementacyjnym, suplementy o działaniu medycznym. Uwzględniając, iż na fakturze znalazły się artykuły higieniczne, nie unicestwia to pomocy w tym charakterze, ale nakazywałoby umieszczenie tej grupy produktów w działaniu pod nazwą zakup środków czystości higieny (...) tj. § 36 ust. 15. Jednakże rozdzielenie np. jednej pozycji z faktury i przyporządkowanie jej do innego działania w sytuacji gdy mamy do czynienia z wartością kilku złotych wprowadziłoby zamieszanie i błędną klasyfikację produktów. Biorąc pod uwagę, iż to beneficjent był obciążony czynnością doboru produktów odpowiednich dla niego, Fundacja musiałaby mierzyć się z wielokrotnym ewidencjonowaniem tych samych dokumentów księgowych pod różnymi formami działań. Wymienione powyżej trzy grupy każdorazowo wykazują działania medyczne.*

(akta kontroli str. 3499-3500, 3505-3506)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że fakt wykazywania działań medycznych przez poszczególne produkty nie oznacza, że mogły one zostać sfinansowane z dotacji. Nieoczywisty związek z pomocą osobom poszkodowanym przestępstwem miał m.in. zakup pasty do zębów czy leku zapobiegającego chorobie lokomocyjnej.

W czterech przypadkach beneficjentom została przyznana pomoc prawna w wymiarze przekraczającym 20 godzin w skali roku, bez uzyskania uprzedniej zgody Dysponenta Funduszu o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3526)

Udzielanie świadczeń beneficjentom było dokumentowane poprzez wypełnianie formularzy części B wniosku i wskazanie m.in. daty udzielenia pomocy, rodzaju wsparcia, czasu i kwoty pomocy oraz opisu udzielonej pomocy. Podpisy składali: osoba udzielająca pomocy, beneficjent oraz koordynator projektu.

(akta kontroli str. 3445-3446)

Ogółem w 261 wnioskach poddanych analizie beneficjentom udzielono następującej pomocy:

- w 233 przypadkach pomocy prawnej o wartości 248 010 zł;
- w 97 przypadkach pomocy psychologicznej o wartości 69 648 zł;
- w 51 przypadkach pomocy w postaci pokrywania kosztów świadczeń zdrowotnych, lekarstw o wartości 21 278,19 zł;
- w 6 przypadkach pomocy w postaci pokrywania kosztów związanych z kształceniem w szkołach i przedszkolach publicznych o wartości 1521,36 zł;
- w 23 przypadkach pomocy w postaci organizowania i finansowanie szkoleń i kursów o wartości 22 960 zł;
- w 48 przypadkach pomocy w postaci finansowania okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych o wartości 27 374,96 zł;
- w 7 przypadkach pomocy w postaci finansowania przejazdów środkami komunikacji publicznej o wartości 51,60 zł;
- w 69 przypadkach pomocy w postaci pokrywania kosztów żywności lub bonów żywnościowych o wartości 18 250 zł;

- w 59 przypadkach pomocy w postaci pokrywania kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej o wartości 29 478,97 zł;
- w 7 przypadkach pomocy w postaci pokrywania kosztów zakupu urządzeń i wyposażenia o wartości 2099,19 zł;
- w 4 przypadkach pomocy w postaci pokrywania kosztów zakupu wartości niematerialnych i prawnych o wartości 718,57 zł.

(akta kontroli str. 6907-6914)

W okresie realizacji umowy dotacji do Fundacji wpłynęły 182 wnioski o pomoc złożone przez obywateli Ukrainy, co stanowiło 9,9% wszystkich złożonych wniosków. Łączny koszt udzielonej pomocy, bez wynagrodzeń wypłaconych osobom pierwszego kontaktu, wyniósł 66 077 zł, w tym m.in.: 29 643 zł – pomoc prawna, 14 774,04 zł – refundacja świadczeń zdrowotnych, 6793 zł – bony na zakup odzieży, środków czystości, 5500 zł – bony żywnościowe, 5232,96 zł – dopłaty do zobowiązań czynszowych, 2000 zł – kursy podnoszące kwalifikacje zawodowe i 1950 zł – pomoc psychologiczna.

W przypadku 56 wniosków wydatki Fundacji obejmowały jedynie koszt wynagrodzeń osób pierwszego kontaktu.

Ze 182 wniosków 17 (9,3%) dotyczyło przestępstw związanych z przemocą w rodzinie, niealimentacją, kradzieżą lub pobiciem. Beneficjenci zwracali się ponadto o pomoc w związku z otrzymaniem żądania powrotu dziecka do Federacji Rosyjskiej, w celu ustalenia opiekuna prawnego dziecka oraz w związku z wyzyskiem.

W pozostałych 165 (90,7%) wnioskach pokrzywdzeni, z których 111 udzielono pomocy, jako rodzaj przestępstwa wskazali wyłącznie działania wojenne, zbrodnie wojenne, wojnę napastniczą, napaść agresora rosyjskiego lub synonimy tych zwrotów, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1230-1244)

Fundacja w ofercie konkursowej nie wskazała odrębnego działania skierowanego do osób pokrzywdzonych polegającego na rozpowszechnianiu materiałów informacyjnych lub promocyjnych. Koszty wydruku materiałów promocyjnych uwzględniono w kosztach administracyjnych projektu.

(akta kontroli str. 215-345, 1550-1551)

Umowa dotacji nie przewidywała osiągnięcia poszczególnych rezultatów i produktów przez poszczególne miejsca świadczenia pomocy. Najwięcej świadczeń udzielanych było (w ujęciu godzinowym lub kosztowym) przez ośrodek w Kielcach, za wyjątkiem zadań dotyczących:

- organizowania i finansowania pomocy prawnej: ośrodek udzielił 2700,5 godzin pomocy (24,92%)³⁷, natomiast lokalny punkt w Ostrowcu Świętokrzyskim – 3039,5 godzin (28,05%)³⁸,
- pokrywania kosztów świadczeń zdrowotnych: koszt świadczeń udzielonych przez ośrodek wyniósł 27 326,89 zł (24,70%), natomiast przez punkt lokalny w Ostrowcu Świętokrzyskim – 34 048,16 zł (30,77%),
- organizowania i finansowania szkoleń i kursów: koszt świadczeń udzielonych przez ośrodek wyniósł 21 509 zł (25,36%), natomiast przez punkt lokalny w Ostrowcu Świętokrzyskim – 32 697 zł (38,55%),
- finansowania kosztów zorganizowanego wyjazdu uprawnionego małoletniego: koszt świadczeń udzielonych przez ośrodek wyniósł 1750 zł (25,93%), natomiast przez punkt lokalny w Końskich – 4000 zł (59,26%).

³⁷ 330 503 zł w ujęciu kosztowym.

³⁸ 370 683 zł w ujęciu kosztowym.

W przypadku sześciu zadań w żadnym z miejsc świadczenia pomocy nie udzielono świadczeń³⁹.

(akta kontroli str. 7124-7126)

Umowa dotacji nie zobowiązywała Fundacji do wniesienia wkładu własnego.

(akta kontroli str. 354-375, 855)

Dysponent Funduszu przyznał Fundacji dotację celową na realizację zadań wymienionych w ofercie w łącznej kwocie 8 423 645 zł brutto, z tego: na 2022 r. – 1 953 880 zł, na 2023 r. – 2 052 025 zł, na 2024 r. – 2 154 870 zł oraz na 2025 r. – 2 262 870 zł. Przekazanie dotacji na lata 2023-2025 miało następować na podstawie umów finansowych pomiędzy Dysponentem Funduszu a Fundacją, pod warunkiem rozliczenia i zatwierdzenia sprawozdania półrocznego z realizacji zadania (za I półrocze odpowiednio 2022 r., 2023 r. i 2024 r.).

Środki dotacji miały zostać przekazane na wyodrębniony rachunek bankowy Fundacji w następujący sposób:

- w 2022 r. w czterech transzach po 488 470 zł: pierwsza w terminie 14 dni od daty zawarcia umowy, druga – do 31 marca 2022 r., trzecia – do 30 czerwca 2022 r. oraz czwarta – do 30 września 2022 r.;
- w 2023 r. w czterech transzach po 513 006,25 zł: pierwsza w terminie do 14 stycznia 2023 r., druga – do 31 marca 2023 r., trzecia – do 30 czerwca 2023 r. oraz czwarta – do 30 września 2023 r.;
- w 2024 r. w czterech transzach po 538 717,50 zł: pierwsza w terminie do 14 stycznia 2024 r., druga – do 31 marca 2024 r., trzecia – do 30 czerwca 2024 r. oraz czwarta – do 30 września 2024 r.;
- w 2025 r. w czterech transzach po 565 717,50 zł: pierwsza w terminie do 14 stycznia 2025 r., druga – do 31 marca 2025 r., trzecia – do 30 czerwca 2025 r. oraz czwarta – do 30 października 2025 r.

Środki dotacji za 2022 r. i 2023 r. zostały przekazane Fundacji w kwotach i terminach określonych w umowie dotacji.

(akta kontroli str. 357-358, 457, 468, 491, 515, 562, 587, 610, 638, 6965)

Sprawozdanie Fundacji za I półrocze 2023 r. zostało rozliczone i zatwierdzone przez Dysponenta Funduszu 28 listopada 2023 r. Przekazanie pierwszej transzy środków dotacji na 2024 r. miało zatem nastąpić do 14 stycznia 2024 r. Fundacja, w związku z nieotrzymaniem tych środków, pismem z dnia 2 lutego 2024 r. wezwała Dysponenta Funduszu do wykonania umowy i przekazania pierwszej transzy środków dotacji na 2024 r. w nieprzekraczalnym terminie do 7 lutego 2024 r. Zastrzegła jednocześnie, że w przypadku bezskutecznego upływu terminu zmuszona będzie odstąpić od umowy. Fundacja, w związku z nieprzekazaniem środków w określonym terminie, pismem z dnia 8 lutego 2024 r. złożyła oświadczenie o odstąpieniu od umowy.

(akta kontroli str. 376-381, 2163-2164)

Wydatki merytoryczne⁴⁰ zostały dokonane w terminach oraz na zadania określone w umowie dotacji. Płatności dokonywane były z wyodrębnionego rachunku bankowego zgodnie z § 3 ust. 4 tej umowy. Fundacja prowadziła wyodrębnioną

³⁹ Organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza w celu udzielenia pomocy prawnej osobie uprawnionej, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polski, do czasu wszczęcia postępowania przygotowawczego; organizowanie i finansowanie pomocy tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika w celu udzielenia pomocy prawnej; pokrywanie kosztów związanych z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych; usługa dostosowania lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego do potrzeb osoby pokrzywdzonej przestępstwem; finansowanie kosztów wyjazdu; finansowanie robót budowlanych.

⁴⁰ Analizie poddano próbę obejmującą 20,89% wydatków merytorycznych. Wybrana próba zawierała 268 dowodów księgowych, z których analizie podlegała kwota 619 547,91 zł. Kierując się ekonomią procesu kontrolnego zbadano po co najmniej jednym wydatku z każdej pozycji kosztorysu wskazanego w ofercie o ile wydatek taki wystąpił w próbie wniosków.

ewidencję księgową dla środków dotacji oraz przechowywała dokumentację finansowo-księgową. Dowody księgowe⁴¹ dokumentujące poniesione wydatki, zawierały elementy określone w art. 21 ustawy o rachunkowości, a ich treść nie była korygowana.

(akta kontroli str. 3481, 3522, 6905)

Fundacja nie dysponowała pełną dokumentacją w postaci zestawień pracy osób pierwszego kontaktu (harmonogramy pracy, listy obecności) dotyczących K.K. (brak zestawień działań za luty – grudzień 2022 r.), M.C. (brak zestawień działań za luty oraz kwiecień - grudzień 2022 r.) oraz M.G. (brak zestawienia działań za luty 2022 r.).

(akta kontroli str. 6905, 6919, 3534)

Prezes Zarządu wyjaśniła: (...) zestawienia działań osób pierwszego kontaktu wraz z wystawionymi rachunkami po ich otrzymaniu były sprawdzane z harmonogramem dyżurów i na ich podstawie były wypłacane wynagrodzenia. Pracownicy nie otrzymaliby wynagrodzenia bez kompletu wymaganych i zweryfikowanych dokumentów.

Brakująca ewidencja według wyjaśnień Prezes Zarządu najprawdopodobniej uległa zniszczeniu lub zaginięciu.

(akta kontroli str. 6886, 6919)

Była Prezes Zarządu wyjaśniła: Zgodnie z wymogiem Fundacji osoby pierwszego kontaktu zobowiązane były do przedstawienia miesięcznych zestawień pełnienia dyżurów. Według mojej wiedzy, każda z osób pierwszego kontaktu comiesięcznie przedkładała swoje zestawienia. Nie ma takiej możliwości, aby takich zestawień nie było. Każdorazowo weryfikowano kompletność przekazywanych zestawień.

(akta kontroli str. 6904)

Analiza dowodów księgowych wykazała, że w przypadku 56 dowodów księgowych dotyczących wynagrodzenia osób pierwszego kontaktu, kwota brutto dokumentu – wydatek kwalifikowany wpisana na dowodzie księgowym różni się od kwoty wydatku kwalifikowanego wpisanego w półrocznym sprawozdaniu z realizacji projektu.

(akta kontroli str. 6937-6939)

Prezes Zarząd oraz byli Prezesi Zarządu wyjaśnili:

- a) poz. 1-9, 12-13, 16-18, 22-23, 27, 31, 33-39, 41-42, 44-52 omyłkowo błędnie zostały wpisane kwoty w poz. wydatków kwalifikowanych na dowodach księgowych. Błąd wynika z faktu, iż w kwoty wydatków kwalifikowanych zostały uwzględnione składki na Fundusz Pracy i FGŚP, które nie były doliczone w deklaracjach ZUS, ponieważ kwoty Rachunków do umów zleceń nie przekroczyły kwot minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w danych okresach;
- b) poz. 10-11, 14-15, 20-21, 24-26, 28-30, 32, 40, 53 omyłkowo błędnie zostały wpisane kwoty w poz. wydatków kwalifikowanych na dowodach księgowych. Błąd wynika z faktu, iż przy sporządzaniu deklaracji ZUS składki na Fundusz Pracy i FGŚP nalicza się od całości wynagrodzeń wypłaconych w danym miesiącu, natomiast na załącznikach w poz. wydatków kwalifikowanych kwoty te były wpisywane oddzielnie do każdego rachunku do umowy i nie zostały poprawione;
- c) poz. 43 – wydatek w kwalifikowany w sprawozdaniu wynosi 3434,73 zł;
- d) poz. 19 – najprawdopodobniej błędnie została wpisana kwota wydatku kwalifikowanego w sprawozdaniu;

⁴¹ Dotyczy dowodów księgowych wybranych do analizy kwalifikowalności wydatków.

- e) poz. 54-56 – różnice wynikają z faktu, iż w miesiącu czerwiec 2023 zostały wypłacone wynagrodzenia za mc. maj i czerwiec 2023 r. co skutkowało naliczeniem składek na Fundusz Pracy i FGŚP od dwóch rachunków do umów, natomiast na dowodach księgowych Fundusz Pracy i FGŚP nie został ujęty.

(akta kontroli str. 6886, 6894-6895, 6903-6904)

W ramach wydatków merytorycznych Fundacja pokryła beneficjentce koszty Kursu *Totalnej Biologii* w kwocie 1000 zł, jako kursu podnoszącego kwalifikacje zawodowe.

(akta kontroli str. 3533, 7104-7105)

Organizator kursu nie prowadził działalności szkoleniowej według PKD, a jego przeważającą działalnością była produkcja sztucznej biżuterii (kod 3213Z). Na stronie internetowej zamieszczona była informacja, o świadczeniu usług wróżbiarskich (astrologia w magii, Horoskopy Voodoo, Magia Klasyczna, Magia Północy, Magia Słowiańska, Magia syberyjskich szaptuch, Magia Voodoo, Oczyszczanie, Wiedźmie prognozy).

(akta kontroli str. 3527-3531)

Była Prezes Zarządu wyjaśniła: (...) *W czasie realizowania kursu zaobserwowano wzmocnione zainteresowanie biologią totalną, na rynku pracy zwiększyła się oferta dla propagowanych tychże tematów, prelegentów na spotkaniach informacyjnych o podobnym kierunku. Pojawiła się u beneficjentki potrzeba nabycia kompetencji z gałęzi pożądaney na rynku pracy, czemu służyło sfinansowanie odbytego przez beneficjentkę kursu. Kurs totalnej biologii jest jak najbardziej podwyższeniem kwalifikacji zawodowych, bowiem wzmożone jest zainteresowanie wśród społeczeństwa tą dziedziną informacji.*

(akta kontroli str. 3504)

Najwyższa Izba Kontroli uwzględnia fakt, że prowadzenie działalności gospodarczej bez aktualizacji kodów PKD jest możliwe i nie niesie za sobą sankcji podatkowych ani administracyjnych. Niemniej jednak należy zwrócić uwagę, że zasadność sfinansowania kursu szeroko rozumianej magii środkami z Funduszu Sprawiedliwości wymagała szczególnej analizy ze strony Fundacji, co jednak nie zostało udokumentowane w aktach sprawy osoby poszkodowanej.

W kosztach merytorycznych ujęte zostały także wydatki na wynagrodzenie specjalisty [...] ⁴² za udzielanie porad prawnych m.in.:

1. Małoletnim J.J. i F.J. reprezentowanym przez A.K., dla których w dniu 1 grudnia 2022 r. sporządził zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny ⁴³. Specjalista sporządził dwa tożsame pisma i wykazał czas pracy na sporządzenie każdego z pism odrębnie dla każdego z małoletnich dzieci (2 x 3,5 godziny).
2. Małoletnim J.J. i F.J. reprezentowanym przez A.K., dla których w dniu 3 grudnia 2022 r. sporządził wniosek o ustalenie kontaktów. Specjalista sporządził dwa tożsame pisma i wykazał czas pracy na sporządzenie każdego z pism odrębnie dla każdego z małoletnich dzieci (2 x 3 godziny).
3. Małoletnim J.J. i F.J. reprezentowanym przez A.K., dla których w dniu 5 grudnia 2022 r. sporządził wniosek o ustalenie miejsca pobytu dzieci. Specjalista sporządził dwa tożsame pisma i wykazał czas pracy na

⁴² Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁴³ Dz.U. z 2024 r. poz. 17, ze zm., dalej k.k.

- sporządzenie każdego z pism odrębnie dla każdego z małoletnich dzieci (2 x 3 godziny);
4. Małoletnim D.P. i K.P. reprezentowanym przez M.P., dla których w dniu 19 stycznia 2023 r. sporządził wniosek o zakaz kontaktów. Specjalista sporządził dwa tożsame pisma i wykazał czas pracy na sporządzenie każdego z pism odrębnie dla każdego z małoletnich dzieci (2 x 4 godziny);
 5. Małoletnim D.P. i K.P. reprezentowanym przez M.P., dla których w dniu 21 stycznia 2023 r. sporządził wniosek o pozbawienie władzy rodzicielskiej. Specjalista sporządził dwa tożsame pisma i wykazał czas pracy na sporządzenie każdego z pism odrębnie dla każdego z małoletnich dzieci (2 x 3,5 godziny);
 6. Małoletnim D.P. i K.P. reprezentowanym przez M.P., dla których w dniu 24 stycznia 2023 r. sporządził zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 160 k.k. Specjalista sporządził dwa tożsame pisma i wykazał czas pracy na sporządzenie każdego z pism odrębnie dla każdego z małoletnich dzieci (2 x 4 godziny);
 7. Małoletnim O.W. i J.W. reprezentowanym przez M.I., dla których w dniu 28 stycznia 2023 r. sporządził wniosek o ustalenie miejsca pobytu dzieci. Specjalista sporządził dwa tożsame pisma i wykazał czas pracy na sporządzenie każdego z pism odrębnie dla każdego z małoletnich dzieci (2 x 3 godziny);
 8. Małoletnim H.O. i A.O. reprezentowanym przez G.K., dla których w dniu 7 marca 2023 r. sporządził wniosek o ustalenie kontaktów. Specjalista sporządził dwa tożsame pisma i wykazał czas pracy na sporządzenie każdego z pism odrębnie dla każdego z małoletnich dzieci (2 x 4 godziny);
 9. Małoletnim J.N, M.N., M.N., P.N. i Z.N. reprezentowanym przez A.N., dla których w dniu 18 października 2023 r. i 19 października 2023 r. sporządził zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. Specjalista sporządził pięć tożsamych pism i wykazał czas pracy na sporządzenie każdego z pism odrębnie dla każdego z małoletnich dzieci (5 x 3 godziny);
 10. Małoletnim J.N, M.N., M.N., P.N. i Z.N. reprezentowanym przez A.N., dla których w dniu 20 października 2023 r. i 21 października 2023 r. sporządził pismo procesowe. Specjalista sporządził pięć tożsamych pism i wykazał czas pracy na sporządzenie każdego z pism odrębnie dla każdego z małoletnich dzieci (5 x 3 godziny).

(akta kontroli str. 6045-6430)

W każdym z wymienionych przypadków do wywołania skutku przewidzianego danym pismem wystarczające było sporządzenie jednego pisma, podczas gdy np. dla małoletnich J.N, M.N., M.N., P.N. i Z.N. reprezentowanych przez A.N. specjalista sporządził pięć tożsamych zawiadomień o możliwości popełnienia przestępstwa i czas pracy na sporządzenie tych pism zaewidencjonował odrębnie dla każdego z pięciorga dzieci.

[...] ⁴⁴ wyjaśnił: *Odrębne ewidencjonowanie godzin wynika z faktu odrębnej oceny sytuacji faktycznej i prawnej każdego z beneficjentów z osobna nawet w przypadku ich pokrewieństwa oraz sporządzonych osobno pism procesowych dla każdego beneficjenta. Nie ma przy tym znaczenia czy tożsame pisma wykorzystano w stosunku do danych osób. Projekt z kolei nie przewiduje możliwości grupowej formy udzielania pomocy prawnej np. jedno pismo na rzecz kilku uprawnionych.*

⁴⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

W ramach realizacji umowy zlecenia zawartej z Fundacją [...] ⁴⁵ udzielił również porad prawnych m.in.:

1. Matce (A.Cz.) i czworgu nieletnim dzieciom (K.Cz., J.Cz., M.Cz., A.Cz.), którzy złożyli pięć wniosków o pomoc w dniu 2 września 2022 r. w lokalnym punkcie pomocy w Busku-Zdroju. Matka wnioskowała o pomoc w związku z przemocą w rodzinie oraz jako opiekun prawny (cztery wnioski) o niealimentację.

W odniesieniu do tych osób i wniosków specjalista [...] ⁴⁶ wykazał łącznie 77 godzin pracy (9471 zł), w tym: 30 godzin dotyczyło wniosku matki, a 47 godzin (3 x 12 godz. + 11 godz.) pozostałych wniosków.

W części B wniosków o udzielenie pomocy [...] ⁴⁷ wykazał, że dla każdego z dzieci udzielił pomocy prawnej polegającej na przygotowaniu: wniosku o pozbawienie władzy rodzicielskiej, wniosku o wyjawienie majątku i zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa. Każde z pism było jednym dokumentem sporządzonym dla wszystkich uczestników postępowania.

2. Matce (H.I.) i pięciorgu nieletnim dzieciom (D.I., M.I., L.I., Y.I., M.I.), którzy złożyli sześć wniosków o pomoc w związku z niealimentacją w lokalnym punkcie pomocy w Busku-Zdroju (jeden w dniu 16 czerwca 2023 r., pięć w dniu 8 lipca 2023 r.). Matka złożyła wniosek o pomoc w swojej sprawie oraz pięć wniosków jako opiekun prawny.

W odniesieniu do tych osób i wniosków [...] ⁴⁸ wykazał łącznie 42 godziny pracy (5166 zł), w tym: dwie godziny dotyczyły wniosku matki, a 40 godzin (5 x 8 godz.) pozostałych wniosków.

Pomoc prawna dla każdego z dzieci, wykazana w części B wniosku o udzielenie pomocy, obejmowała: analizę sytuacji, sporządzenie pisma przewodniego do sądu, omówienie i pomoc przy wypełnianiu urzędowego formularza oraz przygotowanie zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa.

Odnośnie liczby godzin pomocy prawnej dla wyżej wymienionych rodzin, w tym faktu odrębnego ewidencjonowania tej pomocy pomimo sporządzenia jednego dokumentu dla kilku osób [...] ⁴⁹ wyjaśnił: (...) *fakt pokrewieństwa pomiędzy osobami (...) nie jest determinantem zmniejszenia wymiarów pomocy lub pozbawienia jednych kosztem innych. (...) praca z konkretnym beneficjentem ma wymiar wysoce indywidualny. Nie jest możliwe, aby jedno pismo „z automatu” przyporządkowywać do poszczególnych beneficjentów (nawet spokrewnionych), gdyż każdy z nich może być w zupełnie innej sytuacji faktycznej, prawnej, osobistej, zdrowotnej, finansowej; może mieć innego ojca, inne pochodzenie; może być obarczone zupełnie innymi potrzebami związanymi z jego specyficzną sytuacją. Sprawcy przestępstw również często przyjmują różne formuły negatywnych zachowań do każdego z członków rodziny (...). W tym*

⁴⁵ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁴⁶ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁴⁷ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁴⁸ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁴⁹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

kontekście nie można sformułować jednego pisma i automatycznie bez wnikania w istotę sytuacji kilka osób „zaewidencjonować” jako będące w tożsamej sytuacji faktycznej i prawnej.

(...) Praca prawnika nigdy nie wygląda tak, że otrzymuje na jednym ze spotkań wzorcowo przekazane informacje, dane, dokumenty. Wiele razy musi się kontaktować z beneficjentem, aby trafnie odczytać intencje i sytuację poszczególnych z beneficjentów, w tym tych małoletnich (...) nawet w przypadku pomocy udzielanej osobom w ramach jednej rodziny - ich sytuacje różniły się diametralnie.

Odrębne ewidencjonowanie godzin wynika zatem z faktu odrębnej oceny sytuacji faktycznej i prawnej każdego z beneficjentów z osobna nawet w przypadku ich pokrewieństwa. Nie ma przy tym znaczenia, czy podobne pisma wykorzystano w stosunku do danych osób, albowiem nawet do podobnych pism przeprowadzono odrębne kwerendy merytoryczne i analityczne (...). Nigdy sytuacja pokrzywdzonych przestępstwem, nawet jeśli mieszkają pod jednym dachem, nie jest taka sama. (...) w przedmiocie czasu poświęconego na pomoc prawną w postaci opracowania pism procesowych należy także dodać, iż udzielanie pomocy prawnej, a w szczególności formułowanie pism procesowych to nie tylko działanie polegające na pisaniu w ścisłym tego słowa znaczeniu. (...) bardzo często konieczne jest skorzystanie i zapoznanie się z treścią komentarzy oraz orzecznictwa (...).

(akta kontroli str. 1196-1211)

Najwyższa Izba Kontroli zauważyła, że w wyżej wymienionych przypadkach to matki, jako opiekunki prawne składały wnioski. We wnioskach każdego z dzieci jako rodzaj pomocy wskazano niealimentację, zatem sytuacja prawna poszczególnych dzieci była tożsama, a pisma zostały sporządzone jako wspólny dokument dla wszystkich pokrzywdzonych.

Wydatki na realizację zadania były ponoszone w formie przelewów, wyłącznie za pośrednictwem rachunku bankowego wyodrębnionego do obsługi umowy dotacji, zgodnie z § 3 ust. 5 umowy dotacji. Nie dokonywano wydatków w formie gotówkowej. Fundacja prowadziła wyodrębnioną ewidencję księgową środków dotacji.

(akta kontroli str. 456-669, 3431-3433)

Poddane analizie dowody księgowe nie zostały opisane zgodnie z postanowieniami umowy dotacji, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3481, 3507-3521, 6905)

Przedłożone kontrolującym raporty kasowe nr:

- 5/2022 za okres od 4 do 31 sierpnia 2022 r.,
- 6/2022 za okres od 9 do 30 września 2022 r.,
- 7/2022 za okres od 4 do 29 października 2022 r.,
- 8/2022 za okres od 9 do 22 listopada 2022 r.

nie spełniały zasad określonych w art. 22 ust. 1 ustawy o rachunkowości, były bowiem niezgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczych, które dokumentowały, niekompletne i zawierały błędy rachunkowe.

W trakcie kontroli Prezes Zarządu przedłożyła inne raporty kasowe za 2022 r. Żaden z raportów dotyczących 2022 r. i 2023 r. nie został podpisany przez osobę sporządzającą ani sprawdzającą. Na raportach brak było śladów rewizyjnych potwierdzających faktyczną kontrolę prawidłowości sporządzania tych dokumentów.

W dniu 24 lipca 2024 r. Prezes Zarządu przedłożyła kolejne raporty kasowe, które były kompletne i pozbawione błędów rachunkowych.

(akta kontroli str. 1097-1100, 1470-1497)

[...] ⁵⁰, odpowiedzialna za obsługę księgowo-kadrową Fundacji do 31 grudnia 2023 r., wyjaśniła, że osobiście sporządzała raporty kasowe. *Nikt nie sporządził ponownie raportów kasowych tylko na skutek pomyłki zostały przesłane raporty będące wersjami roboczymi.*

(akta kontroli str. 1461-1463)

Była Prezes Zarządu nie odniosła się do powyższych ustaleń. Były Prezes Zarządu nie wykluczył, że niepodpisane raporty kasowe były wersjami roboczymi.

(akta kontroli str. 1148-1153, 1196-1211)

Prezes Zarządu wyjaśniła: *Raporty kasowe przedłożone do kontroli były błędne z uwagi na omyłkowe wykonanie wydruku wersji roboczych, dlatego były niekompletne i zawierały błędy rachunkowe. Ponownie przedłożone raporty kasowe nie były na nowo sporządzone lecz została przekazana prawidłowa wersja a nie omyłkowo robocza.*

(akta kontroli str. 1094-1115)

Fundacja sprawozdała do Dysponenta Funduszu wydatki kwalifikowalne w łącznej kwocie 3742 tys. zł, w tym w 2022 r. – 1880,9 tys. zł (o 73 tys. zł mniej od otrzymanej dotacji) i w 2023 r. – 1861,1 tys. zł (o 190,9 tys. zł mniej od otrzymanej dotacji). Fundacja zwróciła na rachunek bankowy Ministerstwa Sprawiedliwości łącznie 265,5 tys. zł, w tym 264,6 tys. zł środków niewykorzystanych oraz 0,9 tys. zł środków uznanych za wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem po postępowaniu administracyjnym przeprowadzonym przez pracowników Ministerstwa Sprawiedliwości.

Środki z dotacji Fundacja przechowywała na nieoprocentowanym rachunku bieżącym uruchomionym na potrzeby realizacji projektu w dniu 4 stycznia 2022 r. w Santander Bank Polska S.A.

W okresie realizacji umowy dotacji Fundacja przeznaczyła na koszty administracyjne środki z dotacji celowej w kwocie 840 tys. zł, w tym w 2022 r. – 414 tys. zł i w 2023 r. 426 tys. zł. Zgodnie z warunkami umowy dotacji (§ 4 ust. 5) Fundacja rozliczała te koszty w ujęciu miesięcznym w wysokości 1/12 kosztów administracyjnych określonych w danym roku kalendarzowym, tj. 34,5 tys. zł miesięcznie w 2022 r. i 35,5 tys. zł miesięcznie w 2023 r. W żadnym roku wysokość środków przeznaczonych na koszty administracyjne nie przekroczyła wskaźnika 25% kosztów kwalifikowalnych, określonego w § 4 ust. 1 umowy dotacji.

(akta kontroli str. 1030-1031, 1329-1330, 1606-1701, 2302-2982, 6970-6972, 6981-6982)

W ramach kosztów administracyjnych Fundacja finansowała wydatki poniesione m.in. na czynsz najmu i opłaty związane z wynajmowaniem pomieszczeń, wynagrodzenia osób wykonujących zadania zlecone w projekcie, zakup mienia ruchomego, zakup artykułów biurowych oraz opłaty bankowe.

(akta kontroli str. 1606-1701)

Wydatki poniesione przez Fundację przed podpisaniem umowy dotacji, tj. przed 17 stycznia 2022 r., w związku z realizacją przedmiotu tej umowy wyniosły 6919,79 zł i w całości dotyczyły kosztów administracyjnych projektu, głównie kosztów najmu lokali.

(akta kontroli str. 1088-1090)

W związku z realizacją przedmiotu umowy dotacji Fundacja nabyła w ramach kosztów administracyjnych mienie ruchome o łącznej wartości 21 tys. zł, w tym: telefony

⁵⁰ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

komórkowe (4 tys. zł), urządzenia wielofunkcyjne i niszczarkę (2,4 tys. zł), oczyszczacz powietrza (2,2 tys. zł), szuflady (2,4 tys. zł) oraz samochód osobowy (10 tys. zł).

(akta kontroli str. 1212-1216)

Samochód osobowy został przez Fundację zakupiony w dniu 16 lutego 2022 r. od podmiotu [...] ⁵¹ Kancelaria M. & Partnerzy, który świadczył na rzecz Fundacji m.in. usługi merytorycznego, reklamowego i technicznego wsparcia, usługi weryfikacji sposobu realizacji projektów, usługi porad prawnych specjalisty dla beneficjentów oraz wynajmował Fundacji pomieszczenia w Kielcach na siedzibę ośrodka pomocy. Prezesem Fundacji była w tym czasie Wioletta Usnarska.

W dniu 30 października 2023 r. Fundacja sprzedała nabyty ze środków dotacji celowej samochód za kwotę 6 tys. zł, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Samochód zakupiła [...] ⁵², świadcząca wówczas dla Fundacji usługi administracyjno-biurowe na podstawie umowy zlecenia.

(akta kontroli str. 354-375, 1032-1046, 1086-1087, 1281-1295, 1300-1312, 1596-1597, 1626-1701)

Fundacja nie przedstawiła kontrolerom dokumentacji potwierdzającej wykonanie przez wyżej wymieniony podmiot [...] ⁵³ Kancelaria M. & Partnerzy usług weryfikacji sposobu realizacji projektu ze środków Funduszu Sprawiedliwości wraz z rekomendacjami ⁵⁴ oraz merytorycznego, reklamowego i technicznego wsparcia ⁵⁵, za które Fundacja zapłaciła łącznie 15 990 zł.

(akta kontroli str. 1281-1299, 1440-1441)

W odniesieniu do umowy z kwietnia 2022 r. była Prezes Zarządu wyjaśniła: *Działanie polegało na przeprowadzeniu audytu / weryfikacji prawidłowości działań dokonywanych przez kadrę projektu. (...) pojawiały się problemy związane ze sposobem wypełniania dokumentacji, sposobem opisów, wypełniania itd. Pan [...] ⁵⁶ to osoba z olbrzymim doświadczeniem w pracy w ramach działań ze środków z Funduszu Sprawiedliwości. (...) poprosiłam ww. osobę aby wdrożyć merytoryczną formułę pracy. Audyt wykazał pewne błędy w dokumentacji, które bezpośrednio poprawiono i uzupełniono. Następnie zawarto umowę, aby Pan M. co jakiś czas weryfikował dokumentację.*

(akta kontroli str. 1148-1153)

Były Prezes Zarządu wyjaśnił: *Praca Kancelarii (...) polegała na wsparciu administracyjnym, merytorycznym, technicznym, reklamowym (...). Działaniami podjętymi przez Pana [...] ⁵⁷ (...) była pomoc przy propagowaniu działalności Fundacji poprzez wsparcie techniczne i reklamowe, a także sprawdzanie dużej partii dokumentacji projektowej (...) i udzielanie wskazówek (...)*

(akta kontroli str. 1196-1211)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że były Prezes Zarządu nie wyjaśnił na czym konkretnie polegało udzielone wsparcie ani dlaczego nie zostało udokumentowane,

⁵¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁵² Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁵³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁵⁴ Umowa zlecenie z 1 kwietnia 2022 r. na kwotę 4920 zł.

⁵⁵ Umowa zlecenie z 1 maja 2022 r. na kwotę 11 070 zł.

⁵⁶ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁵⁷ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

pomimo tego, że według umowy wsparcie to trwało od maja 2022 r. do końca października 2023 r. Fundacja w ofercie konkursowej zadeklarowała doświadczenie w realizowaniu podobnych projektów, a nawet analogicznego projektu. Była zatem przygotowana merytorycznie i praktycznie do wykonywania zadań finansowanych ze środków Funduszu Sprawiedliwości.

Na podstawie faktury nr FR 3/01/2022 z dnia 31 stycznia 2022 r. Fundacja zapłaciła także z kosztów administracyjnych kwotę 5000 zł, tj. pełną kwotę określoną w umowie zlecenia zawartej w dniu 3 stycznia 2022 r. na czas określony do 31 stycznia 2022 r. z [...] ⁵⁸ Kancelaria S. i Partnerzy na wykonanie usługi polegającej na podjęciu działań niezbędnych do wdrożenia projektu, tj.:

- podjęciu czynności dotyczących zawarcia umowy na powierzenie realizacji zadań w ramach konkursu,
- doprowadzeniu do zawarcia lub zawarciu umów najmu lokali,
- doprowadzeniu do zawarcia lub zawarciu umów z osobami pierwszego kontaktu,
- zapewnieniu obsługi administracyjnej projektu do czasu wyłonienia koordynatora projektu i osób do obsługi administracyjnej,
- doprowadzeniu do zawarcia lub zawarciu umów z osobami lub podmiotami świadczącymi usługi merytoryczne.

(akta kontroli str. 1049-1052, 1318-1319)

Z dokumentacji źródłowej wynika, że Fundacja do 3 stycznia 2022 r. włącznie, tj. do dnia podpisania wyżej wymienionej umowy zlecenia zawarła umowy lub zapewniła dostępność siedmiu z 11 lokali, podpisała sześć z siedmiu zawartych w styczniu 2022 r. umów na pełnienie usług osób pierwszego kontaktu, podpisała umowy na pełnienie funkcji koordynatora (3 stycznia 2022 r.), na obsługę kadrowo-księgową (1 stycznia 2022 r.) i na obsługę organizacyjną (1 stycznia 2022 r.), zawarła umowę na świadczenie pomocy psychologicznej (2 stycznia 2022 r.) oraz cztery, tj. wszystkie podpisane w styczniu 2022 r., umowy na świadczenie pomocy prawnej (w dniach 2 i 3 stycznia 2022 r.).

(akta kontroli str. 1245-1248, 1254-1256)

Była Prezes Zarządu wyjaśniła: *Kwota 5000 zł brutto była i tak niewspółmierna i krzywdząca wobec tak obszernych działań jakich dokonał Pan [...] ⁵⁹ (...) 1.1.2022 r. [i] 2.1.2022 r. to (...) dzień ustawowo wolny od pracy. (...) Pan [...] ⁶⁰ swoje zaangażowanie w zorganizowaniu pracy Ośrodka Pomocy i Lokalnych Punktów mógł rozpocząć przed zawarciem umowy i mogło tak być, umowę zaś podpisano 3.01.2022 r. bo wcześniej nie można było tego zrobić. Zapewne Pan [...] ⁶¹ tego samego dnia spowodował wdrożenie wszystkich umów najmu, zaś inne umowy, które przygotowano mogły zostać opatrzone datą podpisu przez Zarząd Fundacji, podczas gdy podpisy złożone przez specjalistów, osoby I kontaktu itp. mogły zostać złożone począwszy od 3.01.2022 r. (...) Nawet jeśli umowy zostały przygotowane wcześniej faktyczną realizację Pan [...] ⁶² mógł rozpocząć 3.01.2022 r. Poza faktem podpisania*

⁵⁸ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁵⁹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁶⁰ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁶¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁶² Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

umów, Pan [...] ⁶³ musiał ponieść koszty dojazdów, uzgodnić warunki, zapewnić obsługę administracyjną i techniczną. Określanie wynagrodzenia na poziomie 5000 zł brutto jest krzywdzące (...) Pan [...] ⁶⁴ powinien otrzymać wynagrodzenie co najmniej 5 krotnie wyższe. Niestety (...) głódowe wynagrodzenia stanowiły domenę działalności kadry administracyjnej projektu.

(akta kontroli str. 1148-1153)

Najwyższa Izba Kontroli nie kwestionuje wysokości wynagrodzenia określonej w umowie. Jednakże zgodnie z wyjaśnieniami Fundacja wydatkowała publiczne środki za wykonanie czynności, które zostały zrealizowane przed zawarciem umowy, stanowiącej podstawę do wydatkowania tych środków.

W okresie realizacji projektu Fundacja z dotacji celowej w części koszty administracyjne poniosła ponadto wydatki:

- na wynagrodzenia dla dwóch osób za wykonanie usług nieuwzględnionych w umowach zleceń zawartych w tymi osobami,
- niezwiązane z realizacją projektu,
- na premie w kwocie 16 462,81 zł bez właściwego udokumentowania uzasadnienia przyznania tych premii,
- na wynagrodzenia za pełnienie przez tę samą osobę dwóch funkcji w projekcie,
- na wynagrodzenie z tytułu wykonywania czynności administracyjno-biurowych pomimo tego, że osoba, która pobrała to wynagrodzenie nie została zgłoszona do realizacji projektu,

o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 354-375, 989-1011, 1047-1048, 1060, 1062-1084, 1086-1087, 1226-1227, 1245-1251, 1257-1272, 1351-1361)

Fundacja nie była zamawiającym subsydiowanym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁶⁵ i nie była zobowiązana do stosowania tej ustawy.

Realizując przedmiot umowy dotacji Fundacja nie przeprowadziła żadnych postępowań w celu zachowania zasad równego traktowania wykonawców, uczciwej konkurencyjności i przejrzystości, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1023)

Fundacja nie korzystała z możliwości określonych w § 17 ust. 1 umowy dotacji i nie zlecała innym podmiotom zadań stanowiących przedmiot umowy.

(akta kontroli str. 1217)

Fundacja terminowo przekazywała Dysponentowi Funduszu wyciągi z wyodrębnionego rachunku bankowego do obsługi dotacji, za wyjątkiem wyciągu za kwiecień 2022 r., który został przekazany z jednodniowym opóźnieniem⁶⁶. Fundacja nie przekazała ponadto wyciągu za luty 2024 r. Prezes Zarządu wyjaśniła: (...) *transakcje wykonywane na koncie merytorycznym z środków przekazanych od Dysponenta Funduszu były do połowy stycznia 2024 r. i za ten okres wyciąg bankowy*

⁶³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁶⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁶⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320.

⁶⁶ W dniu 5 maja 2022 r. Fundacja przesłała na adres email opiekuna projektu wyciąg za luty 2022 r. (zamiast za kwiecień 2022 r.) W kolejnej wiadomości z dnia 9 maja 2022 r. Fundacja przesłała historię rachunku. Wyciąg za kwiecień 2022 r. Fundacja prawidłowo przesłała w wiadomości z dnia 11 maja 2022 r.

został przekazany Dysponentowi Funduszu. Od miesiąca lutego nie były wykonywane żadne transakcje z konta wskazanego do realizacji projektu.

(akta kontroli str. 364, 6966-6967, 7136)

Fundacja terminowo składała Dysponentowi Funduszu w systemie AFS informacje kwartalne o wykorzystaniu otrzymanych środków⁶⁷. Prezes Zarządu oświadczyła jednak, że nie dysponuje dowodami potwierdzającymi przekazanie informacji do Dysponenta Funduszu w formie papierowej za pośrednictwem operatora pocztowego. Z ustaleń kontrolerów Najwyższej Izby Kontroli przeprowadzających czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości wynika, że informacje te wpływały do Dysponenta Funduszu najpóźniej sześć dni po terminach określonych w umowie dotacji (odnoszącymi się do daty nadania korespondencji). Daty nadania informacji kwartalnych były weryfikowane przez opiekunów projektów i odnotowywane na listach sprawdzających. W przypadkach, w których zostały one wypełnione, wskazane daty nadania odpowiadały wymogom określonym w umowie dotacji.

(akta kontroli str. 853, 3430, 6986-6988)

Fundacja terminowo przekazywała Dysponentowi Funduszu wykazy osób, którym udzielono pomocy za miesiące od stycznia 2022 r. do stycznia 2024 r. W przypadku 12 wykazów⁶⁸ dokonano od jednej do trzech korekt.

Prezes Zarządu oświadczyła, że (...) *korekty wykonywane do miesięcznych zestawień beneficjentów były wykonywane po uprzednim uzgodnieniu telefonicznym z Dysponentem Funduszu.*

(akta kontroli str. 1789-1791, 6963)

Fundacja dokonała zwrotu niewykorzystanej części dotacji na 2022 r. oraz na 2023 r. w terminach określonych w umowie dotacji⁶⁹. Kwota zwrotu za 2022 r. wyniosła 73 590,14 zł, a za 2023 r. 191 036,65 zł. Ostateczne rozliczenie dotacji nastąpiło po weryfikacji sprawozdań półrocznych przez Dysponenta Funduszu, w ramach której wzywano Fundację do dokonania poprawek, złożenia wyjaśnień bądź przekazanie stosownej dokumentacji.

(akta kontroli str. 2166-2286, 2302, 2412, 2586, 2761, 2115-2119, 2125-2130, 6970)

Fundacja terminowo składała w systemie AFS Dysponentowi Funduszu półroczne sprawozdania z wykonania umowy⁷⁰. Prezes Zarządu oświadczyła jednak, że nie dysponuje potwierdzeniami przekazania tych sprawozdań w wersji papierowej za pośrednictwem operatora pocztowego. Kontrolerzy Najwyższej Izby Kontroli przeprowadzający kontrolę w Ministerstwie Sprawiedliwości potwierdzili, że dokumenty te wpływały do Dysponenta Funduszu najpóźniej cztery dni po terminach

⁶⁷ Do 15 kwietnia danego roku (za I kwartał), 15 lipca danego roku (za II kwartał), 15 października danego roku (za III kwartał) i 15 stycznia następnego roku (za IV kwartał).

⁶⁸ Wykazy za: luty 2022 r. (trzy korekty), marzec 2022 r. (dwie korekty), maj 2022 r. (dwie korekty), czerwiec 2022 r. (trzy korekty), lipiec 2022 r. (jedna korekta), wrzesień 2022 r. (jedna korekta), październik 2022 r. (jedna korekta), grudzień 2022 r. (jedna korekta), marzec 2023 r. (jedna korekta), kwiecień 2023 r. (jedna korekta), czerwiec 2023 r. (dwie korekty), lipiec 2023 r. (jedna korekta).

⁶⁹ Fundacja zobowiązana była zwrócić niewykorzystane kwoty dotacji na 2022 r. oraz 2023 r. odpowiednio do 15 stycznia 2023 r. oraz 15 stycznia 2024 r.

⁷⁰ Półroczne sprawozdania zgodnie z umową dotacji miały zostać przekazane do Dysponenta Funduszu w następujących terminach: okres od 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2022 r. – do 15 lipca 2022 r., za okres od 1 lipca 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. – do 15 stycznia 2023 r., za okres od 1 stycznia 2023 r. do 30 czerwca 2023 r. – do 15 lipca 2023 r., za okres od 1 lipca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. – do 15 stycznia 2024 r., za okres od 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2024 r. – do 15 lipca 2024 r., za okres od 1 lipca 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. – do 15 stycznia 2025 r., za okres od 1 stycznia 2025 r. do 30 czerwca 2025 r. – do 15 lipca 2025 r., za okres od 1 lipca 2025 r. do 31 grudnia 2025 r. – do 15 stycznia 2026 r. oraz w terminie od dnia zakończenia realizacji przedmiotu umowy, w tym w terminie 15 dni od wygaśnięcia umowy, np. na skutek jej wypowiedzenia lub rozwiązania, jeśli umowa wygasła przed upływem jej realizacji.

określonych w umowie dotacji (terminy te odnosiły się do daty nadania korespondencji)⁷¹.

(akta kontroli str. 366, 3430, 7127-7128)

Dysponent Funduszu wzywał Fundację do przekazywania dokumentacji finansowo-księgowej oraz dokumentacji związanej z udzielonymi świadczeniami. Kontrolerzy Najwyższej Izby Kontroli przeprowadzający kontrolę w Ministerstwie Sprawiedliwości ustalili, że żądana pismem z dnia 22 lipca 2022 r. dokumentacja (za I półrocze 2022 r.) wpłynęła do Dysponenta Funduszu w dniu 9 sierpnia 2022 r., dokumentacja żądana pismem z 30 stycznia 2023 r. (za II półrocze 2022 r.) – w dniu 27 lutego 2023 r., dokumentacja żądana pismem z dnia 28 lipca 2023 r. (za I półrocze 2023 r.) – w dniu 28 lipca 2023 r., a dokumentacja żądana pismem z dnia 30 stycznia 2024 r. (za II półrocze 2023 r.) w dniu 26 lutego 2024 r.

(akta kontroli str. 2131-2160, 6986-6988)

Rozliczenie przez Dysponenta Funduszu środków dotacji za I półrocze 2022 r. nastąpiło w dniu 21 grudnia 2022 r., za II półrocze 2022 r. – 28 lipca 2023 r., za I półrocze 2023 r. – 28 listopada 2023 r. Do dnia zakończenia kontroli rozliczenie środków dotacji za II półrocze 2023 r. oraz za okres od 1 stycznia 2024 r. do 9 lutego 2024 r. nie zostało zweryfikowane oraz zatwierdzone przez Dysponenta Funduszu.

(akta kontroli str. 696, 2163, 3434)

Fundacja, zgodnie z § 10 pkt 12 umowy dotacji, przeprowadziła zewnętrzne ewaluacje skuteczności realizacji zadań w projekcie za 2022 r. i 2023 r., które miały na celu zidentyfikowanie słabych i mocnych stron projektu, wspomaganie w określeniu stopnia zgodności realizacji projektu z przyjętymi założeniami oferty oraz zasygnalizowanie pojawiających się problemów. W ramach badań ewaluacyjnych dokonano analizy dokumentów, przeprowadzono wywiady z pracownikami Fundacji oraz przeprowadzono wizje lokalne punktów udzielania pomocy.

(akta kontroli str. 367-368, 382-455)

W raporcie z ewaluacji za 2022 r. sformułowano następujące rekomendacje: 1) przeanalizować wnioski o pomoc pod względem pomocy psychologicznej i w przypadkach, w których jednoznacznie wskazano na lęk, strach, poczucie zagrożenia – przeanalizować możliwość pomocy psychologicznej; 2) zwiększyć współpracę z jednostkami PCPR⁷² prowadzącymi pieczę zastępczą w celu lepszego dotarcia z informacją o udzielanej pomocy do mniejszych miejscowości; 3) zwiększyć współpracę z Ośrodkami Interwencji Kryzysowej; 4) rozważyć metody rozpropagowania informacji o Ośrodku i Punktach Lokalnych oraz wdrożyć wybrane metody (z wykorzystaniem osób pierwszego kontaktu w tych punktach); 5) podjąć współpracę z koordynatorami niebieskiej karty; 6) ustabilizować zebrany zespół i utrzymać zaangażowanie specjalistów.

[...] ⁷³ wyjaśnił, że powyższe rekomendacje zostały wdrożone poprzez *pracę osób pierwszego kontaktu z beneficjentami, którzy potencjalnie mogą skorzystać z pomocy psychologicznej (...), powiadamianie koordynatora o okolicznościach świadczących o zasadności przyznania pomocy psychologicznej (...), monitorowanie potrzeb beneficjentów (...)* wdrażanie następowało przez wizyty w PCPR-ach (...), podjęcie próby kontaktu z pracownikami jak również pozostawienie materiałów

⁷¹ Sprawozdanie za I półrocze 2022 r.: wpływ do Ministerstwa Sprawiedliwości cztery dni po terminie, sprawozdanie za II półrocze 2022 r.: zachowano termin umowy, sprawozdanie za I półrocze 2023 r.: zachowano termin umowy, sprawozdanie za II półrocze 2023 r.: wpływ do Ministerstwa Sprawiedliwości dwa dni po terminie, sprawozdanie za I półrocze 2024 r.: wpływ do Ministerstwa Sprawiedliwości cztery dni po terminie.

⁷² Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

⁷³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

promocyjnych w postaci ulotek oraz plakatów. Podjęto próby nawiązania współpracy z Ośrodkami Pomocy Społecznej. (...) działania (...) polegające na wizytach na Komendach i Komisariatach Policji, nawiązywaniu kontaktów z dzielnicowymi jak również innymi instytucjami publicznymi (...). Przez czas trwania projektu (...) osoby zaangażowane w pracę były mobilizowane do podejmowania kroków zmierzających do dotarcia z informacją o funkcjonowaniu Ośrodka wraz z Lokalnymi Punktami do jak najszerzego grona odbiorców oraz cyklicznych prób podjęcia współpracy z instytucjami publicznymi.

(akta kontroli str. 412, 2115-2119)

W raporcie z ewaluacji za 2023 r. sformułowano identyczne rekomendacje jak w raporcie za 2022 r. Analiza obu raportów sporządzonych przez ten sam podmiot wykazała, że raport za 2023 r. stanowił powtórzenie raportu za 2022 r. m.in. w zakresie:

- treść streszczenia jest tożsama w obu raportach,
- treść podsumowania jest tożsama w obu raportach,
- treść rozdziału poświęconego analizie SWOT jest tożsama w obu raportach,
- siedem z ośmiu opisów wizji lokalnych w raporcie za 2023 r. jest powtórzeniem opisów wizji lokalnych z raportu za 2022 r.⁷⁴,
- fragmenty wywiadów z pracownikami Fundacji w raporcie za 2023 r. są powtórzeniem wywiadów (z tymi samymi pracownikami) w raporcie za 2022 r. (powtórzeniu ulegają również błędy literowe w treści raportów).

(akta kontroli str. 382-455, 1797-1804)

Prezes Zarządu na pytanie, dlaczego nie uznała raportu z ewaluacji za 2023 r. za sporządzony bez należytej staranności i nie odmówiła podpisania protokołu odbioru wyjaśniła, że *Projekt (...) kierował się w każdym roku tymi samymi założeniami i formami wsparcia. Rok 2023 nie różnił się niczym szczególnym od roku 2022. Po ewaluacji za rok 2022 kierowano się rekomendacjami, jednakże pomimo naszych starań ewaluator spostrzegł, iż jest to niewystarczające i zalecił, aby realizator projektu dołożył więcej starań w tym samym kierunku co do roku 2022.*

(akta kontroli str. 453, 1797-1804, 2125-2130)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że Fundacja, jako podmiot wydatkujący środki publiczne pochodzące z dotacji celowej powinna zwracać szczególną uwagę na jakość usług nabytych za te środki i należyte udokumentowanie wykonania tych usług.

Pismami z dnia 17 lutego 2023 r. oraz z dnia 19 lutego 2024 r. Dysponent Funduszu zawiadomił Fundację o wszczęciu z urzędu postępowań administracyjnych w sprawie kontroli prawidłowości wydatkowania dotacji otrzymanych odpowiednio na 2022 r. oraz 2023 r., w celu określenia kwot przypadających do zwrotu i terminów, od których nalicza się odsetki. W zawiadomieniach o wyznaczeniu nowych terminów załatwienia spraw Dysponent Funduszu uzasadnił, że prowadzone rozliczenia dotacji udzielonych w 2022 r. (ponad 700 umów) i 2023 r. (ponad 1400 umów), z uwagi na konieczność weryfikacji prawidłowości ich wydatkowania, spowodowała konieczność wszczęcia postępowań administracyjnych.

(akta kontroli str. 670-714)

⁷⁴ W raporcie z ewaluacji za 2022 r. opisano wizje lokalne przeprowadzone w siedmiu punktach udzielania pomocy zlokalizowanych w: Kielcach, Włoszczowie, Jędrzejowie, Końskich, Sandomierzu, Ostrowcu Świętokrzyskim oraz Skarżysku-Kamiennej. Raport z ewaluacji za 2023 r. zawiera te same opisy wizji lokalnych (w tym opis wizji lokalnej punktu pomocy we Włoszczowie, którego adres uległ zmianie w 2023 r.) oraz dodatkowo opis wizji lokalnej punktu w Staszowie.

Decyzją z dnia 28 sierpnia 2023 r.⁷⁵ umorzono w całości postępowanie dotyczące kontroli za 2022 r. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że na podstawie weryfikacji sprawozdania Fundacji stwierdzono przekroczenie kosztorysu trzech zadań na łączną kwotę 1194,09 zł⁷⁶, wydatkowanie kwoty 527,20 zł z tytułu opłat bankowych (kwota ta nie została zrefundowana) oraz różnicę w kwocie 0,78 zł między kwotą wykazaną w sprawozdaniu a widniejącą na wyciągu bankowym. Łączna kwota dotacji, która została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem wyniosła 1722,07 zł. W dniach 21 i 23 sierpnia 2023 r. Fundacja dokonała zwrotu wymaganych środków na konto Dysponenta Funduszu. W związku z tym brak było podstaw do określenia w drodze decyzji wysokości kwoty podlegającej zwrotowi.

(akta kontroli str. 694-700)

W decyzji wskazano, że Fundacja złożyła wyjaśnienia oraz dokumenty, na podstawie których zatwierdzono rozliczenie dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym.

Były Prezes Zarządu wyjaśnił, że (...) *prawdopodobnie Fundacja w toku postępowania przedłożyła takie dokumenty jak m.in. pismo z wyjaśnieniami (...), poprawione sprawozdanie za poprzedni okres rozliczeniowy, poprawioną informację kwartalną, kserokopię poprawionych dokumentów finansowo-księgowych, wykazy osób w wersji papierowej oraz elektronicznej, a także skany poprawionych wniosków o udzielenie pomocy.*

Prezes Zarządu oświadczyła, że w zakresie wszczętych przez Dysponenta Funduszu postępowań administracyjnych dysponuje jedynie: zawiadomieniami o ich wszczęciu, zawiadomieniami o wyznaczeniu nowych terminów załatwienia spraw, zawiadomieniem o zakończeniu postępowania za 2022 r., wezwaniem do zapłaty oraz ww. decyzją umarzającą.

(akta kontroli str. 694-700, 856-857, 2115-2119)

Na dzień 10 lipca 2024 r. postępowanie w sprawie kontroli prawidłowości wydatkowania dotacji otrzymanej na 2023 r. było nadal w toku.

(akta kontroli str. 856-857, 3434)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Fundacja nie poinformowała o świadczonej pomocy:

a) w 2022 r. i w 2024 r. Małopolskiego Wydziału Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji w Krakowie ani Prokuratury Regionalnej w Krakowie, czym naruszyła § 8 ust. 5 umowy dotacji, zgodnie z którym obowiązkiem Fundacji było poinformowanie o tym wydziałów zamiejscowych prokuratury krajowej, prokuratur regionalnych, okręgowych i rejonowych w terminie 14 dni od zawarcia umowy dotacji oraz w terminie 14 dni od zawarcia umów finansowych.

(akta kontroli str. 354-375, 905-908, 911-978, 1218)

Była Prezes Zarządu ani obecna Prezes Zarządu nie wyjaśniły powodu niepoinformowania wyżej wymienionych instytucji.

(akta kontroli str. 1094-1115, 1148-1153)

b) w ogóle żadnego z ośrodków pomocy społecznej, wbrew § 6 ust. 32

⁷⁵ Decyzja Ministra Sprawiedliwości znak: DFS-VI.7211.134.2021 z dnia 28 sierpnia 2023 r.

⁷⁶ Pokrywanie kosztów świadczeń zdrowotnych (...) o kwotę 372,89 zł; Organizowanie i finansowanie szkoleń i kursów (...) o kwotę 357,00 zł; Finansowanie okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych (...) o kwotę 464,20 zł.

ogłoszenia o konkursie, zgodnie z którym podmiot otrzymujący dotację ze środków Funduszu Sprawiedliwości powinien o świadczonej pomocy poinformować w terminie 14 dni od daty zawarcia umowy głównej oraz każdorazowo w terminie 14 dni kalendarzowych od daty zawarcia umów finansowych m.in. ośrodki pomocy społecznej z terenu, na którym realizowane jest zadanie. Podmiot powinien posiadać potwierdzenie spełnienia powyższego obowiązku informacyjnego. Podmiot zobowiązany był zawiadomić Dysponenta Funduszu o wykonaniu obowiązku nie później niż w terminie 14 dni kalendarzowych od jego wykonania.

(akta kontroli str. 921-978, 1219)

Była Prezes Zarządu nie wyjaśniła z jakiej przyczyny Fundacja nie przekazała informacji do ośrodków pomocy społecznej. Według byłego Prezesa Zarządu i Prezes Zarządu nie wymagała tego umowa dotacji.

(akta kontroli str. 1094-1115, 1148-1153, 1196-1211)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że zgodnie z § 1 ust. 1 umowy dotacji przedmiot tej umowy powinien być realizowany w sposób zgodny z warunkami realizacji zadania umieszczonymi w ogłoszeniu z dnia 10 listopada 2021 r. nr DFS-VI.7211.40.2021.

Zaniechanie powyższych działań ograniczyło dostęp potencjalnych beneficjentów do informacji o pomocy świadczonej przez Fundację.

2. Fundacja nie przekazała Ministerstwu Sprawiedliwości dokumentacji fotograficznej z zewnątrz pięciu miejsc świadczenia pomocy⁷⁷, wbrew treści § 1 ust. 11 umowy dotacji i treści wezwania Dysponenta Funduszu z 18 stycznia 2022 r.

(akta kontroli str. 354-375, 861-904)

Była Prezes Zarządu Fundacji wyjaśniła: *Zgodnie z wezwaniem Dysponenta Fundacja przesała drogą mailową zdjęcia wnętrza (wraz z jego wyposażeniem) Okręgowego Ośrodka Pomocy (...) oraz wszystkich Lokalnych Punktów Pomocy (...).*

(akta kontroli str. 1164-1190)

Powyższe wyjaśnienia nie mogą zostać uwzględnione – są one sprzeczne z ustalonym stanem faktycznym. W dniu 18 stycznia 2022 r. pracownik Ministerstwa Sprawiedliwości wezwał Fundację do *przedstawienia dokumentacji zdjęciowej z zewnątrz oraz wewnątrz miejsc świadczenia pomocy*. Taki obowiązek wynikał ponadto z wyżej wymienionego § 1 ust. 11 umowy dotacji. Pomimo tego Fundacja nie przekazała dokumentacji fotograficznej z zewnątrz pięciu miejsc świadczenia pomocy.

3. Fundacja nie zawarła umów ani nie podpisała żadnych innych dokumentów ze specjalistami w celu zapewnienia nieprzerwanej dostępności świadczenia usług alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów⁷⁸ oraz w ogóle nie podpisała takich dokumentów w celu zapewnienia dostępności świadczenia usług pomocy psychiatrycznej pomimo tego, że zgodnie z § 5 ust. 3 ogłoszenia o konkursie, była zobowiązana do zapewnienia dostępności wszystkich wskazanych w ofercie świadczeń przez cały okres realizacji projektu, a dostępność usług takich specjalistów wskazała w złożonej ofercie. Umowy zawarte przez Fundację z mediatorami (obowiązywały od 10 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. i od 6 marca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.) nie

⁷⁷ Lokalne punkty pomocy w Jędrzejowie, Opatowie, Pińczowie, Sandomierzu i Starachowicach.

⁷⁸ Mediacje.

zapewniały dostępności takiego specjalisty w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 5 marca 2023 r.

Ponadto Fundacja w ogóle nie zawarła umów z lekarzami psychiatrami pomimo tego, że w ofercie nr 050b-e46e-a359 wskazała jako osobę zaangażowaną do realizacji działań merytorycznych lekarza psychiatrę oraz określiła, że osoba ta będzie świadczyć usługi na podstawie umowy cywilnoprawnej w wymiarze 40 godzin tygodniowo, a w formularzu zgłoszenia zmian w ofercie z dnia 13 stycznia 2023 r. Fundacja z uwagi na zapewnienie ciągłości projektu oraz realizacji wysokiej jakości udzielanej pomocy zgłosiła zaangażowanie dodatkowego lekarza psychiatry.

Fundacja nie posiadała żadnych innych dokumentów, w których specjaliści z zakresu mediacji zobowiązaliby się do dostępności w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 5 marca 2023 r., a lekarze psychiatrzy w całym okresie realizacji projektu.

(akta kontroli str. 215-345, 354-375, 1138-1143, 1245-1248, 3006-3015)

Była Prezes Zarządu wyjaśniła: (...) kwota 130 zł brutto dla psychiatry nie jest kwotą rynkową za 1 rb godzinę w chwili obowiązywania Projektu. (...) Koszt jednej konsultacji to około 250 - 300 zł. Żaden z psychiatrów nie podpisałby umowy na stawkę 130 zł za jedną godzinę konsultacji. (...) W przypadku gdy któryś z beneficjentów zechciałby skorzystać z pomocy psychiatry, pomoc ta byłaby udzielona przez specjalistę i opłacona w części przez Fundację na podstawie ustnego zlecenia (...). Nigdzie nie wspomniano, że Fundacja zobowiązuje się zawierać umowy, ale że w razie potrzeby zapewni udział w projekcie konkretnych specjalistów. Skoro zatem Fundacja nie posiadała w zasobach w miesiącach styczeń - luty 2023 r. mediatora, to bez wątpienia nie było takiej potrzeby. Fundacja zapewniła, że zorganizuje pomoc w każdym z zakresów określonych w ofercie i zapewnia dostęp do nich, a nie zobowiązała się do zawierania bezprzedmiotowych umów, które stanowią dla Fundacji obciążenie formalno-prawne, podczas gdy pomoc taka może być zbędna. Idealnie fakt ten przedstawia właśnie umowa zawarta w mediatorem, którą zawierano wtedy gdy taka potrzeba zaistniała.

(akta kontroli str. 1148-1153)

Były Prezes Zarządu wyjaśnił: Fakt, iż Fundacja nie zawarła umów na obsługę mediatora lub psychiatry nie oznacza, iż nie było dostępności tych form działań. (...) Kluczowe jest uwzględnienie w ofercie kwestii posiadania w zapleczu kadrowym konkretnego mediatora lub psychiatry, nie zaś kwestia podpisania umów.

(akta kontroli str. 1196-1211)

Zdaniem Prezes Zarządu: W ofercie o konkursie § 5 ust. 3 jest wskazane, że podmiot zapewni dostępność wszystkich wskazanych w ofercie świadczeń przez cały okres realizacji zadania a nie ma obowiązku podpisywać umów ze specjalistami. W ofercie o konkursie wskazano specjalistów, którzy zadeklarowali chęć współpracy przy projekcie i gotowość podjęcia działań (...).

(akta kontroli str. 1094-1115)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że jedynie zadeklarowanie dostępności specjalistów w ofercie konkursowej nie gwarantowało faktycznego zapewnienia tej dostępności. Potwierdziła to była Prezes Zarządu, która wskazała na zupełny brak możliwości znalezienia lekarza psychiatry, który wyraziłby chęć współpracy za wynagrodzeniem określonym

w ofercie. Co więcej, wobec niedoboru lekarzy psychiatrów, zapewnienie dostępności tych specjalistów bez pisemnych zobowiązań mogłoby być trudne nawet przy rynkowych stawkach wynagrodzenia. Ponadto ani zasady konkursu, ani umowa dotacji nie określały maksymalnych stawek wynagrodzeń specjalistów. W projekcie nie przewidywano również wskazanych przez Byłą Prezes Zarządu montażu finansowych polegających na współfinansowaniu usług pomocy lekarzy psychiatrów ze środków Fundacji niepochozących z dotacji celowej ani świadczenia takich usług na podstawie ustnych zleceń.

4. Zasady najmu lub użyczenia pomieszczeń dla Fundacji na lokalne punkty pomocy w Sandomierzu, Busku-Zdroju, Ostrowcu Świętokrzyskim, Jędrzejowie, Staszowie, Opatowie, Włoszczowie i Starachowicach określone w umowach i porozumieniach zawartych przez Fundację nie zapewniały beneficjentom dostępu do pomocy udzielanej przez specjalistów (po uprzednim umówieniu) w dniach od poniedziałku do piątku pomiędzy 7.00 a 20.00, a w soboty pomiędzy 7.00 a 15.00, co naruszało § 1 ust. 16 umowy dotacji.

Zgodnie z treścią tych umów i porozumień lokalny punkt pomocy w:

- Sandomierzu był dostępny od 3 stycznia 2022 r. do 12 lutego 2024 r. tylko w każdy poniedziałek i każdą środę w godzinach od 12.00 do 17.00,
- Busku-Zdroju był dostępny 5 stycznia 2022 r. do 4 marca 2024 r. tylko w każdy piątek i każdą sobotę w godzinach od 9.00 do 14.00,
- Jędrzejowie był dostępny od 1 lutego 2022 r. do 28 czerwca 2024 r. tylko w każdy poniedziałek w godzinach od 9.00 do 14.00 i każdy piątek w godzinach od 12.00 do 17.00,
- Staszowie był dostępny od 18 stycznia 2022 r. do 12 marca 2024 r. tylko w każdą środę w godzinach od 9.00 do 14.00 i każdy czwartek w godzinach od 12.00 do 17.00,
- Starachowicach był dostępny od 1 września 2022 r. do 30 czerwca 2023 r. tylko w każdy czwartek i każdy piątek (nie określono godzin otwarcia),
- Włoszczowie był dostępny od 1 września 2023 r. do 30 listopada 2023 r. tylko w każdy poniedziałek w godzinach od 9.00 do 14.00 i każdy piątek w godzinach od 10.00 do 15.00,
- Opatowie był dostępny od 24 maja 2023 r. do 12 lutego 2024 r. tylko w każdy wtorek w godzinach od 9.00 do 14.00 i każdy czwartek w godzinach od 12.00 do 17,
- Ostrowcu Świętokrzyskim od 3 stycznia 2022 r. do 28 lutego 2022 r. tylko w każdy wtorek w godzinach od 9.00 do 13.00 i każdą środę w godzinach od 12.00 do 17.00.

(akta kontroli str. 354-375, 1254-1256, 1351-1439)

Była Prezes Zarządu Fundacji wyjaśniła, że porozumienia (...) obejmowały jedynie nawiązanie do przedziału godzinowego dyżurów świadczonych przez osoby pierwszego kontaktu. Fakt określenia ram czasowych korzystania z lokalu (..) w żaden sposób nie wpływał na możliwość korzystania z lokalu w szerszym zakresie (...). Powołany zapis § 1 ust. 16 umowy (...) nie zobowiązywał do zapewnienia, do stałego lokum (...), a jedynie zapewnienia „dostępu do pomocy udzielanej przez specjalistów” w dniach i godzinach w nim określonych. Zwrot ten ma charakter abstrakcyjny - w tym rozumieniu, iż każda osoba, która w określone dni zgłosi się do miejsca, w którym co do zasady zgodnie z porozumieniem znajduje się Lokalny Punkt Pomocy (...)

i np. telefonicznie zgłosi potrzebę pilnej pomocy, pomoc taką niezwłocznie otrzyma, również tego samego dnia, jeśli jest taka potrzeba.

Realizacja § 1 ust. 16 umowy (...) odbywała się zatem poprzez wywieszenie informacji o istniejącym Lokalnym Punkcie Pomocy (...), a nie codziennym (również w soboty) działaniu Punktu. (...) . (...) jeśli taka potrzeba była, specjalista organizował (...) pomoc również w inne dni - w porozumieniu z jednostką organizacyjną będącą właścicielem bądź użytkownikiem nieruchomości, w której mieścił się Lokalny Punkt Pomocy (...).

Nie sposób jednakże było zawrzeć porozumienia, które uwzględniałoby, iż Fundacja zajmuje lokal codziennie od 7.00 do 20.00, a w soboty 7.00 do 15.00 zaburzając pracę tychże jednostek (...). Taka formuła wprowadzałaby również w beneficjentach wadliwe założenie, że punkt działa codziennie z wyłączeniem niedziel, podczas gdy co do zasady jego dostępność w zakresie pierwszego kontaktu regulował Projekt dokładnie pokrywający się z treścią porozumień.

(akta kontroli str. 1164-1190)

Wyjaśnienia byłego Prezesa Zarządu Fundacji były zbieżne z wyżej przytoczonymi.

(akta kontroli str. 1159-1161)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że w umowie dotacji Dysponent Funduszu jednoznacznie wskazał zasady określające dostęp do pomocy udzielanej przez specjalistów w lokalnych punktach pomocy. Umowy i porozumienia zawarte przez Fundację nie dawały zapewnienia dostępności lokali w dniach i godzinach wskazanych w umowie dotacji. Realizowanie zadań finansowanych środkami z dotacji celowej wymagało zachowania zasady pisemności dla zapewnienia legalności i pełnej transparentności. Uzależnione od dobrej woli wynajmującego domniemanie udostępnienia lokalu poza czasem określonym w umowach i porozumieniach nie dawało żadnej pewności, że będzie on faktycznie dostępny w czasie, w którym potrzebę spotkania wyraziłby pokrzywdzony.

Świadczy o tym m.in. to, że z lokalu użyczonego Fundacji przez Starostę Jędrzejowskiego korzystał także Polski Związek Niewidomych Koło Terenowe w Jędrzejowie w każdy wtorek i czwartek w godzinach od 8.00 do 16.00.

Ponadto Departament Funduszu Sprawiedliwości w piśmie z dnia 22 grudnia 2023 r.⁷⁹, odnosząc się do najczęściej występujących nieprawidłowości, zwrócił uwagę, że *Zgodnie z § 6 ust. 5 ogłoszenia: W Lokalnych Punktach beneficjenci pomocy mają mieć zapewniony dostęp do pomocy udzielanej przez specjalistów (po uprzednim umówieniu) w dniach od poniedziałku do piątku pomiędzy 7:00 a 20:00, w soboty pomiędzy 7:00 a 15:00.*

(akta kontroli str. 979-988, 1124-1135)

5. Fundacja w 54 przypadkach udzieliła beneficjentom pomocy o łącznej wartości 36 417,28 zł, której zakres wykraczał poza zakres pomocy wnioskowanej przez beneficjentów w złożonych przez nich wnioskach. Wskutek takiego działania beneficjenci, którzy wnioskowali tylko np. o pomoc prawną otrzymywali także pomoc w postaci dopłaty do czynszu czy dopłaty do kosztów świadczeń zdrowotnych.

⁷⁹ Znak: DFS-X.7231.1.45.2023.

Stanowiło to naruszenie § 6 pkt 14 ogłoszenia o konkursie, zgodnie z którym udzielenie pomocy na wniosek uprawnionego bądź z inicjatywy podmiotu, mogło nastąpić po wypełnieniu przez pokrzywdzonego, świadka, osobę najbliższą lub osobę pierwszego kontaktu w sposób kompletny wniosku o udzielenie pomocy. Fundacja powinna ustalić zakres potrzeb beneficjenta wynikający bezpośrednio z następstw przestępstwa oraz wskazać rodzaje świadczeń, mających na celu złagodzenie jego skutków.

Powyższe działanie Fundacji naruszało także § 8 ust. 2 umowy dotacji, stosownie do którego, Fundacja była zobowiązana do bieżącego i kompletnego prowadzenia dokumentacji rzeczowej dotyczącej realizowanych zadań, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Dokumentacja rzeczowa składała się z wniosku o udzielenie pomocy (część A i B).

Ponadto osoba pierwszego kontaktu miała obowiązek odebrania od beneficjenta podpisu pod oświadczeniem znajdującym się w części A wniosku, w którym beneficjent potwierdzał, że nie udzielono mu pomocy w tym samym zakresie z innych źródeł oraz, że zapoznał się z obowiązkiem zwrotu jej równowartości w razie wykorzystania pomocy niezgodnie z przeznaczeniem.

Zgodnie z wzorem wniosku o pomoc, stanowiącym zał. nr 3 do umowy dotacji, osoba pierwszego kontaktu powinna szczegółowo uzasadnić zakres przyznanej pomocy.

(akta kontroli str. 3445-3448, 6907-6917)

Prezes Zarządu wyjaśniła: *Udzielona pomoc (...) wykraczała poza zakres pomocy wnioskowanej (...) z uwagi na to, iż wnioskowana pomoc była zaznaczana we wniosku na dzień jego wypełnienia. Często bywało tak, że w trakcie pomocy beneficjentowi okazywało się, że jest wskazana pomoc np. psychologiczna lub materialna z uwagi na ciężką sytuację życiową. Często beneficjenci zwyczajnie wstydzili się prosić o daną pomoc. Bywały również sytuacje, gdzie dany członek rodziny wnioskował o pomoc np. w postaci dopłat do zobowiązań czynszowych jednakże okazywało się, że umowa najmu lokalu jest na innego członka rodziny, który również składał wniosek i jest pod opieką naszej fundacji wtedy dopłata była przekazywana na tego członka rodziny.*

(akta kontroli str. 3474)

W ocenie Najwyższej Izba Kontroli udzielona przez Fundację pomoc nie powinna wykraczać poza rodzaj pomocy wskazany przez beneficjenta we wniosku. W przypadku wnioskowania o udzielenie innego rodzaju pomocy niż pierwotnie, taka okoliczność powinna zostać każdorazowo odnotowana we wniosku. Co więcej, beneficjenci, którzy otrzymali pomoc innego rodzaju niż ta wskazana w części A wniosku w żadnym z przypadków nie złożyli oświadczenia o niekorzystaniu z pomocy w tym samym zakresie z innych źródeł. Wskutek tego Fundacja nie miała zapewnienia, że nie doszło do podwójnego finansowania w odniesieniu do pomocy wykraczającej poza pierwotnie przyznaną.

6. Fundacja udzieliła pomocy o wartości 51 158,66 zł dla 111 obywateli Ukrainy, mimo nieuprawdopodobnienia faktycznego pokrzywdzenia przestępstwem. W złożonych przez te osoby wnioskach nie udokumentowano ani nie uprawdopodobniono tego, że wnioskodawcy faktycznie byli pokrzywdzonymi w wyniku działań wojennych, co naruszało § 1 ust. 1 umowy dotacji, zgodnie z którym przedmiotem umowy była realizacja zadań w zakresie udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im

najbliższym oraz udzielania pomocy świadkom i osobom im najbliższym. Osoby pierwszego kontaktu jako rodzaj przestępstwa wskazały we wnioskach wyłącznie działania wojenne, zbrodnie wojenne, wojnę napastniczą, napaść agresora rosyjskiego lub synonimy tych zwrotów. Zawarte we wnioskach informacje były ogólnikowe, pozbawione szczegółów na temat czynów przestępczych, które bezpośrednio i indywidualnie dotknęły poszczególnych beneficjentów.

(akta kontroli str. 1230-1244)

Prezes Zarządu Fundacji wyjaśniła: *Fundacja udzielała pomocy obywatelom Ukrainy zgodnie z pismem na pocztę elektroniczną z dnia 25.02.2022 r. oraz z dnia 13.04.2022 r. od opiekuna (...) projektu (...).*

Były Prezes Zarządu Fundacji wyjaśnił: *Fundacja świadczyła pomoc obywatelom Ukrainy w oparciu do wiadomość mailową otrzymaną od Ministerstwa Sprawiedliwości, którą organizacja otrzymała kilka dni po wybuchu konfliktu zbrojnego. Ponadto zgodnie moją wiedzą opiekun projektu również miał wystosować wiadomość mail w tym samym przedmiocie. Zatem informuję, iż to wytyczne z Ministerstwa wskazywały na możliwość udzielania pomocy obywatelom Ukrainy. Potwierdza to również akcja informacyjna prowadzona przez Ministerstwo jak choćby wydruk i kolportaż ulotek. Nie budziło wątpliwości, iż wolą MS jest pomoc dla obywateli Ukrainy.*

Podobnie była Prezes Zarządu Fundacji wskazała: *Wszyscy obywatele Ukrainy zgłaszający się o pomoc do Fundacji byli bezpośrednio pokrzywdzeni przestępstwem określonym w artykule 117 kk. (...) Wobec powyższego (...) zostaliśmy zobligowani przez Dysponenta Funduszu do udzielania pomocy obywatelom Ukrainy i pomoc tę z dumą realizowaliśmy. Fakt potrzeby udzielania pomocy Ukraińcom potwierdza mail otrzymany od opiekuna projektu (...). Szeroko zakrojona akcja informacyjna MS skierowana do Ukraińców sugerowała, iż wystarczającą podstawą udzielania pomocy jest fakt zbrojnej napaści Rosji na Ukrainę. (...).*

Określenie obywateli Ukrainy, iż nie są pokrzywdzeni przestępstwem jest ogromną niesprawiedliwością wobec tych ludzi. Każdorazowo udzielana im pomoc była w pełni zasadna, a i tak niewystarczająca wobec strat jakie ponieśli.

(akta kontroli str. 1094-1115, 1148-1153, 1196-1211)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że projekt skierowany był do osób pokrzywdzonych przestępstwem i świadków tych przestępstw oraz osób im najbliższych. Pomoc mogła być udzielana w sytuacjach, gdy przestępstwo rzeczywiście i bezpośrednio dotyczyło ofiary, świadka lub najbliższych im osób. Sam fakt działań wojennych w Ukrainie nie przesądzał o automatycznym kwalifikowaniu każdego obywatela tego kraju, jako uprawnionego do pomocy w ramach projektu. Służyły temu inne instrumenty pomocowe uruchomione w Polsce po wybuchu konfliktu zbrojnego w Ukrainie.

7. Dowody księgowe związane z realizacją projektu nie zostały opisane w sposób określony w § 8 ust. 11 umowy dotacji, tj. w sposób trwały na odwrocie dowodu, pomimo tego, że na odwrocie tych dokumentów było miejsce na umieszczenie opisu. Zamiast tego z każdym dowodem księgowym zszyty był opis sporządzony na odrębnej karcie.

(akta kontroli str. 354-375, 3481, 3522, 6905, 3508-3521)

Była Prezes Zarządu wyjaśniła: *Bez wątpienia dokumentacja była opisywana zgodnie z wymogami projektu, chyba, że stanowiła administracyjne dowody księgowe, które nie podlegały rygorom przewidzianym dla dokumentacji*

„merytorycznej”. Nie można wykluczyć błędu ludzkiego, który przy ilości dokumentacji opisywanej w ramach projektu mógł się pojawić.

(akta kontroli str. 1148)

Były Prezes Zarządu wyjaśnił: Zgodnie z moją wiedzą raz przy wzięciu pod uwagę zaangażowania i profesjonalizmu całej kadry zajmującej się ogólnie rozumianą obsługą administracyjną oraz księgową dowody księgowe dotyczące realizacji zadań z umowy DFS-VI.7211.134.2021 były opisane tak jak wymagała tego umowa.

(akta kontroli str. 1196)

Obecna Prezes Zarządu oświadczyła, że: Dowody księgowe opisywane były według wzoru, zgodnie z zał. Nr 6 do umowy nr DFS-VI.7211.134.2021 z dnia 17 stycznia 2022 r., na odrębnej karcie.

(akta kontroli str. 3481)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że opis dowodu księgowego sporządzony na odrębnym załączniku i zszyty z tym dowodem nie stanowi trwałego opisu dokumentu. Takie działanie jest sprzeczne z intencją Dysponenta Funduszu, którą było opisanie dowodów księgowych w sposób uniemożliwiający wykorzystanie tych dowodów w innych projektach.

8. Fundacja sprzedała w październiku 2023 r. samochód osobowy zakupiony ze środków dotacji celowej w lutym 2022 r., czym naruszyła zakaz zbywania określony w § 13 ust. 1 umowy dotacji, zgodnie z którym Fundacja zobowiązała się do niezbywania związanych z realizacją zadań ruchomości zakupionych na swoją rzecz za środki pochodzące z dotacji przez okres 5 lat od dnia dokonania ich zakupu. Fundacja nie wypełniła ponadto warunków wskazanych w § 13 ust. 2 umowy dotacji, tj. nie uzyskała zgody Dysponenta Funduszu na sprzedaż ani nie zawarła w tym zakresie aneksu do umowy dotacji.

(akta kontroli str. 354-375, 1032-1034, 1212-1216, 1626-1701)

Były Prezes Zarządu wyjaśnił, że Fundacja nie zakupiła pojazdu (...) ze środków pochodzących z dotacji, lecz z kosztów administracyjnych albo z innych środków pozyskanych w roku 2021 r. (...).

(akta kontroli str. 1196-1211)

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że zgodnie z § 2 umowy dotacji Fundacja na realizację przedmiotu umowy otrzymała wyłącznie dotację celową, zatem zakupu dokonano z dotacji. Dowody księgowe potwierdzają, że pojazd został przez Fundację nabyty w 2022 r. ze środków pochodzących z dotacji celowej, podobnie jak pozostałe ruchomości. Wydatkowanie tych środków bezwzględnie podlegało rygorowi określonemu w § 13 ust. 1 umowy dotacji.

9. Fundacja wypłaciła z kosztów administracyjnych w styczniu 2023 r. na podstawie wystawionych rachunków wynagrodzenia dla S.K. i A.N. w łącznej kwocie 1487,48 zł (kwota brutto 2000 zł) za wykonanie działań dodatkowych polegających na pomocy przy sprawozdaniach oraz ewaluacji, pomimo tego, że umowy zlecenia zawarte z tymi osobami dotyczyły wyłącznie świadczenia usług osób pierwszego kontaktu. Wynagrodzenie to zostało wypłacone z rachunku bankowego inny niż rachunek wskazany w § 2 ust. 3 umowy dotacji, wbrew postanowieniom określonym w § 3 ust. 4 tej umowy, zgodnie z którym Fundacja była zobowiązana do ponoszenia wszystkich wydatków związanych z realizacją zadań będących przedmiotem umowy bezpośrednio z odrębnego rachunku bankowego, o którym mowa w § 2 ust. 3 umowy,

zatem nie mogło dotyczyć usług wykonywanych przez osoby pierwszego kontaktu.

Ponadto w ramach realizacji projektu wyznaczono i wynagradzano osoby odpowiedzialne za sporządzenie, zatwierdzenie i terminowe przekazanie sprawozdań, a przeprowadzenie ewaluacji zlecono podmiotowi zewnętrznemu za wynagrodzeniem.

(akta kontroli str. 354-375, 1245-1248, 1250-1251, 1257-1258)

Były Prezes Zarządu wyjaśnił: *Nie było możliwe przygotowanie dokumentacji bez udziału osób trzecich zarówno (...) do sprawozdań jak również (...) do ewaluacji. Sprawozdania i ewaluacja nie stanowią czynności gdzie przedstawiciele MS lub firmy ewaluującej mają dostęp do dokumentów, ale polega na przygotowaniu tysięcy dokumentów. Dlatego też niezbędne było zaangażowanie osób trzecich - bo taka była potrzeba. Prace wykonywano na podstawie zlecenia Zarządu, inne osoby nie były w stanie w ciągu kilku dni przygotować stosownej dokumentacji, a środki nie pochodziły z dotacji celowej a z kosztów administracyjnych nie podlegających kontroli.*

(akta kontroli str. 1196-1211)

Powyższe wyjaśnienia nie korespondują z ustalonym stanem faktycznym. Wynagrodzenia dla S.K. i A.N. zostały wypłacone za wykonanie usług nie wskazanych w umowach zleceń zawartych z tymi osobami.

10. Fundacja zaliczyła do kosztów administracyjnych projektu wydatki w kwocie 1056,98 zł, w tym:

- 400 zł poniesione w styczniu, listopadzie 2023 r. z tytułu opłat za zmiany w KRS,
- 656,98 zł na zakup ozdób świątecznych,

co było niezgodne z § 4 ust. 1 umowy dotacji, według którego wydatki w ramach kosztów administracyjnych powinny być przeznaczone na koszty związane z realizacją przedmiotu umowy. Zmiany wprowadzone w KRS dotyczyły podmiotu realizującego przedmiot umowy dotacji, ale nie były związane z jego realizacją.

(akta kontroli str. 1047-1048, 1606-1701)

Była Prezes Zarządu wyjaśniła: *W okresie świątecznym ozdoby są wyposażeniem biur, lokali. Z uwagi na specyfikę pracy punktów należało zadbać o odpowiednią atmosferę.*

(akta kontroli str. 1148-1153)

Były Prezes Zarządu wyjaśnił, że wydatki administracyjne nie miały powiązania z kosztami merytorycznymi i Fundacja mogła dokonać płatności tytułem opłat sądowych w KRS.

(akta kontroli str. 1196-1211)

Złożone wyjaśnienia nie mają wpływu na ustalony stan faktyczny. Wyżej wymienione wydatki nie były związane z realizacją przedmiotu umowy dotacji.

11. Wynagrodzenia Prezesów Zarządu z tytułu zarządzania Fundacją były finansowane z dotacji celowej z kosztów administracyjnych, pomimo tego, że stanowisko prezesa zarządu i wykonywane w związku z zajmowaniem tego stanowiska usługi zarządzania Fundacją nie były uwzględnione w zasobie kadrowym w ofercie konkursowej. Ponadto wykonywanie usług zarządzania Fundacją nie było wymienione w umowie dotacji i nie może być uznane za realizację tej umowy.

W dniu 2 stycznia 2022 r. [...] ⁸⁰ występująca jako pełnomocnik Fundacji zawarła z [...] ⁸¹ umowę o świadczenie usług zarządzania Fundacją za wynagrodzeniem 4200 zł brutto miesięcznie. Fundacja poniosła z tego tytułu wydatki w kwocie 50 400 zł.

W dniu 1 stycznia 2023 r. [...] ⁸² zawarła z [...] ⁸³ prowadzącym działalność pod nazwą Biuro Obsługi Prawnej [...] ⁸⁴ umowę o świadczenie usług zarządzania Fundacją za wynagrodzeniem 3075 zł brutto miesięcznie. Powyższa umowa obowiązywała od 2 stycznia 2023 r., tj. od dnia, w którym [...] ⁸⁵ został powołany na Prezesa Zarządu Fundacji. Fundacja poniosła z tego tytułu wydatki w kwocie 30 750 zł ⁸⁶.

W dniu 7 listopada 2023 r. [...] ⁸⁷ Wiceprezes Zarządu Fundacji zawarła z [...] ⁸⁸ Prezesem Zarządu Fundacji umowę o świadczenie usług zarządzania za wynagrodzeniem 8000 zł brutto miesięcznie. Fundacja poniosła z tego tytułu wydatki w kwocie 16 000 zł.

(akta kontroli str. 1073-1084, 1224-1229, 1259-1268, 1271-1280)

Ponadto Prezes Zarządu Fundacji w grudniu 2023 r. pobrała wynagrodzenie finansowane z dotacji celowej z kosztów administracyjnych zarówno za usługi zarządzania Fundacją, jak i za usługi koordynatora projektu, co naruszało § 28 rozporządzenia w sprawie funduszu oraz § 3 ust. 11 umowy dotacji, zgodnie z którymi koordynator zadania nie mógł pobierać w ramach realizowanego zadania wynagrodzenia z innego tytułu niż koordynowanie wykonywania zadania i nadzorowanie realizacji zadania.

Obok wyżej wymienionej umowy z dnia 7 listopada 2023 r. o świadczenie usług zarządzania, w dniu 1 grudnia 2023 r. Fundacja zawarła z [...] ⁸⁹ umowę zlecenia na pełnienie funkcji koordynatora projektu za wynagrodzeniem 5500 zł brutto miesięcznie. Fundacja wypłaciła z tego tytułu wynagrodzenie w kwocie 5005 zł.

(akta kontroli str. 1073-1084, 1226-1227, 1245-1248, 2991-2994)

Była Prezes Zarządu wyjaśniła: *Koszty administracyjne nie są dotacją, dotacją są jedynie środki merytoryczne. Rozliczane są w sposób ryczałtowy koszty administracyjne mogły być przeznaczane na wszelkie wydatki niezbędne do realizacji projektu. Wymieniane odpowiednio w ogłoszeniu o konkursie i umowie z MS kategorii kosztów są wyłącznie sugestią. Skoro jakieś działanie było niezbędne, aktywności te realizowano ponosząc z tego tytułu koszty. (...) Praca w Zarządzie Fundacji w związku z realizacją projektu skupiała się głównie na działaniach okołoprojektowych. W 95% czynności,*

⁸⁰ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁸¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁸² Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁸³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁸⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁸⁵ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁸⁶ Kwota nie uwzględnia premii.

⁸⁷ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁸⁸ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁸⁹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

które podejmowałam były efektem prowadzonego projektu, nie zaś innych aktywności. Fakt nieuwzględnienia mojego wynagrodzenia nie stanowi podstawy do uznania, iż nie było ono zasadne. Było oczywiście uzasadnione, bez wątpienia niezbędne i niestety zbyt niskie. (...) Biorąc pod uwagę wysokość minimalnego wynagrodzenia w 2022 r., należy uznać moje wynagrodzenie jako symboliczne. Poziom odpowiedzialności który ponosiłam, nakład pracy i kosztów nie są adekwatne do wynagrodzenia 3400 zł netto. (...) Ponadto w okresie, kiedy pełniłam funkcję Prezesa byłam wskazana w ofercie jako prezes Fundacji.

(akta kontroli str. 1148-1153)

Były Prezes Zarządu wskazał: Skoro (..) zasadnicze obowiązki prezesa (...) dotyczyły w zasadzie głównie aktywności okołoprojektowych, nie sposób nieuwzględnienia w zasobie kadrowym w ofercie konkursowej prezesa, traktować jako wydatek niepowiązany z faktem prowadzenia projektu. Tym bardziej, iż wydatki administracyjne stanowią otwarty katalog wszystkich wydatków, nie tylko tych związanych z projektem.

(akta kontroli str. 1196-1211)

Prezes Zarządu wyjaśniła: Fundacja (...) nie prowadziła innych zadań jak tylko te związane z realizacją projektu (...). Wynagrodzenie za koordynację oraz zarządzanie zostały wypłacone, ze środków administracyjnych gdyż wszystkie działania związane z koordynacją czy też zarządzaniem były ściśle związane z prawidłową realizacją projektu. Zgodnie z ogłoszeniem (...) § 6 pkt 24 Koordynator może pobierać wynagrodzenie z tytułu koordynowania wykonania zadania i nadzorowania realizacji zadania. Umowa z dnia 01.12.2023 r. podpisana jest na koordynację wykonania zadania natomiast umowa z dnia 07.11.2023 r. na nadzorowanie realizacji zadania.

(akta kontroli str. 1094-1115)

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że oferta konkursowa zawierała skład zasobu kadrowego określony imiennie ze wskazaniem funkcji w projekcie. Zasób kadrowy nie uwzględniał osoby Prezesa Zarządu. Ponadto w świetle postanowień umowy dotacji nie sposób zgodzić się z wyjaśnieniami, według których wydatki w ramach kosztów administracyjnych mogły być ponoszone na koszty niezwiązane z projektem.

Wyjaśnienia złożone przez Prezesa Zarządu Fundacji są sprzeczne z ustalonym stanem faktycznym. Umowa zawarta w dniu 7 listopada 2023 r. dotyczyła wyłącznie usług zarządzania Fundacją i nie odnosiła się do projektu. Zadania związane z nadzorowaniem realizacji projektu należało uwzględnić w umowie z koordynatorem a nie Prezesem Zarządu Fundacji.

12. Fundacja poniosła z części dotacji przeznaczonej na koszty administracyjne wydatki na premie w kwocie 16 462,81 zł bez właściwego udokumentowania uzasadnienia przyznania tych premii, w tym:

- w dniu 5 września 2023 r. na premię uznaniową w kwocie 12 300 zł dla [...] ⁹⁰ bez zawarcia odrębnej umowy lub porozumienia, co naruszało § 4 ust. 3 umowy o świadczenie usług z dnia 1 stycznia 2023 r. zawartej pomiędzy Fundacją a [...] ⁹¹ prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą Biuro Obsługi Prawnej [...]⁹²,

⁹⁰ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁹¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁹² Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

- premię uznaniową w kwocie 4162,81 zł w dniu 5 sierpnia 2023 r. dla [...] ⁹³, będącej wówczas koordynatorem projektu, bez poinformowania o przyznaniu premii drogą mailową, co naruszało § 3 ust. 2 umowy zlecenia z dnia 1 sierpnia 2022 r. zawartej pomiędzy Fundacją a [...] ⁹⁴ oraz bez udokumentowanego uzasadnienia potwierdzającego wykonanie działań przekraczających wymiar przewidziany w umowie, nade wszystko doprowadzenie w danym miesiącu do spisania wniosków i udzielenia pomocy osobom w liczbie większej niż średnia miesięczna wyliczona przy uwzględnieniu zapisów oferty.

(akta kontroli str. 1062-1072, 1249, 1259-1270)

Były Prezes Zarządu wyjaśnił: *Premia została przyznana na podstawie stosownego dokumentu (...). Jest to wydatek administracyjny, który nie podlega kontroli. (...) uzasadnieniem premii jest symboliczne wynagrodzenie, które otrzymywałem jako Prezes Zarządu Fundacji. Ponadto, premia uznaniowa jest premią wynikającą z uznania, niebędącą odzwierciedleniem jakichś zadań. (...) wynika z uznania przełożonego. Nie ma zatem co do zasady istotnych zasad i przyczyn jej przyznawania. (...) W celu określenia podstawy wypłaty premii dla Pani [...] ⁹⁵ należałoby odnieść się precyzyjnie do wskaźników projektowych, które w 2023 r. znacznie podniesiono. W tym celu niezbędne jest zapoznanie się z pełną dokumentacją projektową. Niestety nawet premia nie odzwierciedliła nakładu pracy Pani [...] ⁹⁶, kosztów które ponosiła na dojazdy i obsługę projektu, ale takie niewielkie świadczenie mogło je nieco zminimalizować.*

(akta kontroli str. 1196-1211)

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że załączony do wyjaśnień dokument pn. *Ocena pracy i opinia uzasadniająca przyznanie premii* jest dokumentem podpisanym przez [...] ⁹⁷ i wynika z niego, że został sporządzony w związku z wystąpieniem [...] ⁹⁸ o przyznanie premii uznaniowej. [...] ⁹⁹ w dniu sporządzenia oceny, tj. w dniu 30 sierpnia 2023 r. w Fundacji wykonywała działania organizacyjne, logistyczne i administracyjne na podstawie umowy zlecenia z 2 stycznia 2023 r. Nie miała zatem uprawnień ani do oceny pracy [...] ¹⁰⁰, ani do przyznania mu premii.

Z wyjaśnień wynika ponadto, że premie miały w rzeczywistości służyć zwiększeniu uposażenia osób, którym je przyznano, a faktyczne uzasadnienie ich przyznania było czynnikiem drugorzędnym.

13. W okresie od lutego do października 2023 r. Fundacja wypłaciła na podstawie umowy zlecenia z 2 stycznia 2023 r. [...] ¹⁰¹ ze środków dotacji kwotę

⁹³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁹⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁹⁵ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁹⁶ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁹⁷ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁹⁸ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

⁹⁹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

¹⁰⁰ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

¹⁰¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

35 901 zł za wykonywanie czynności administracyjno-biurowych, pomimo tego, że ta osoba nie była uwzględniona w zasobie kadrowym w ofercie konkursowej. Fundacja poniosła z tego tytułu koszty wynagrodzenia brutto w wysokości 44 100 zł (4900 zł miesięcznie).

Fundacja nie zgłosiła Dysponentowi Funduszu zmian w zespole kadrowym, czym naruszyła § 16 ust. 4 umowy dotacji, zgodnie z którym w celu dokonania zmian w ofercie konieczne było wypełnienie i przesłanie podpisanego formularza zmian na adres mailowy opiekuna projektu, a po zatwierdzeniu zmian, zaktualizowanie oferty oraz przesłanie jej wraz z formularzem zmian na adres Ministerstwa Sprawiedliwości.

(akta kontroli str. 215-345, 354-375, 1086-1087, 1271-1272)

Były Prezes Zarządu wyjaśnił: (...) § 4 pkt 2 umowy (...) brzmi: *„Koszty administracyjne mogą obejmować w szczególności (...)”*. Takie sformułowanie postanowienia umownego stanowi o de facto otwartym katalogu tego rodzaju wydatków. Sama umowa (...) jak ogłoszenie o konkursie dają swobodę w wydatkowaniu kosztów administracyjnych. Biorąc pod uwagę fakt, iż realizacja ww. umowy dotyczyła świadczenia pomocy beneficjentom w ramach Okręgowego Ośrodka oraz kilkunastu Punktów Lokalnych to prawidłowe i celowe wykonywanie zadań z niej wynikających uzasadniało pozyskanie dodatkowej osoby do wsparcia administracyjno-biurowego (...). W przeciwnym razie nastąpiłby spadek jakości realizowanych zadań. (...) koszty administracyjne mogły być przeznaczane na wszelkie wydatki niezbędne do realizacji projektu. (...) wynagrodzenie osób zatrudnionych do pomocy administracyjno-biurowej nie odpowiadało zakresowi odpowiedzialności oraz nakładowi pracy, mimo posiadania odpowiednich kwalifikacji i doświadczenia. Należy zauważyć, iż Pani [...] ¹⁰² i realizowała w poprzednich latach analogiczny projekt pomocy, więc miała wiedzę i doświadczenie w realizacji zadań wynikających umów „ministerialnych”, w tym również w zakresie czynności administracyjno-biurowych. Natomiast co do obowiązku ujmowania takich osób w ofercie to najważniejszymi osobami, które winny być w niej określone to koordynator, księgowa i kadra do zadań merytorycznych.

(akta kontroli str. 1467-1469)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że w ofercie konkursowej szczegółowo wymieniono osoby wchodzące w skład zasobu kadrowego wraz z podaniem kwalifikacji, formy i wymiaru zaangażowania poszczególnych osób w realizację projektu. Podane zostały także osoby, których wynagrodzenie było finansowane z kosztów administracyjnych, w tym pracownik administracyjny. Fundacja nie zgłosiła zmiany w ofercie związanej z wprowadzeniem do zasobu kadrowego [...] ¹⁰³.

14. Fundacja nie przeprowadziła postępowania w celu wyboru dostawcy bonów żywnościowych i bonów na zakup odzieży i środków czystości, przy zachowaniu zasad równego traktowania, uczciwej konkurencji i przejrzystości, pomimo tego, że wartość wydatków z dotacji celowej poniesionych na ten cel wyniosła 260,5 tys. zł. Stanowiło to naruszenie § 5 ust. 2 umowy dotacji, zgodnie z którym takie zasady należało stosować wydatkując środki z dotacji na zakup towarów, których wartość jest równa lub

¹⁰² Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

¹⁰³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej NIK wyłączyła jawność w zakresie imienia i nazwiska ze względu na prywatność osoby fizycznej.

przekracza kwotę 130 tys. zł. Wymóg ten dotyczył m.in. wydatków określonych w § 36 ust. 1 pkt 14 i pkt 15 rozporządzenia w sprawie funduszu, tj. pokrywania kosztów żywności lub bonów żywnościowych oraz pokrywanie kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej.

(akta kontroli str. 215-345, 354-375, 1022-1029, 1598-1599)

Była Prezes Zarządu wyjaśniła: *Zapewne kwota przywołana (...) dotyczy [okresu] od początku 2022 roku do chwili wszczęcia kontroli. Jest zatem kwotą globalną, której nie należy określać w ten sposób. Ponadto, wobec przepisów prawa nie byliśmy zobligowani do stosowania ustawy PZP. (...) Fundacja nie naruszyła żadnych zasad (...), a zwłaszcza warunków umowy. PZP stosuje się w przypadku zamówienia towarów lub usług w kwocie ponad 30 tys. euro netto. Działania w postaci zakupu bonów na żywność i zakupu bonów na odzież, chemię itd. stanowią odrębne zadania. Nie można ich określać globalnie. Ponadto, Fundacja nie otrzymała dotacji na cały okres realizacji 4 lat, ale każdorocznie dochodziło do aneksowania umów, zatem nie można sumować wszystkich działań i lat realizacji projektu, ale rozdzielać je każdorocznie i na odrębne działania w ramach założonych w projekcie. Nie było możliwości aby przekroczyć próg 30 tys. euro netto.*

(akta kontroli str. 1148-1153)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że nie wskazywała na naruszenie przez Fundację przepisów prawa w związku z przekroczeniem kwoty 30 tys. euro.

Zgodnie z ofertą nr 050b-e46e-a359 Fundacja zadeklarowała zrealizowanie działania pn. *Pokrywanie kosztów żywności lub bonów żywnościowych*, poprzez przekazywanie bonów żywnościowych, którego wartość określiła na kwotę 178,75 tys. zł, w tym 43,75 tys. zł w 2022 r., 45 tys. zł w 2023 r., 45 tys. zł w 2024 r. i 45 tys. zł w 2025 r.

W tej samej ofercie Fundacja zadeklarowała zrealizowanie działania pn. *Pokrywanie kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej*, którego wartość określiła na kwotę 268,5 tys. zł, w tym 62,5 tys. zł w 2022 r., 68 tys. w 2023 r., 68 tys. w 2024 r. i 70 tys. zł w 2025 r. Także to działanie realizowano poprzez wydawanie bonów beneficjentom.

Faktycznie Fundacja zakupiła bony na potrzeby wykonywania wyżej wymienionych działań od jednego podmiotu za łączną kwotę 260,5 tys. zł, dzieląc zakup na części o wartości poniżej 130 tys. zł.

15. W czterech przypadkach beneficjentom została przyznana pomoc prawna w wymiarze przekraczającym 20 godzin w skali roku, bez uzyskania uprzedniej zgody Dysponenta Funduszu, co było niezgodne z § 1 ust. 18 umowy dotacji, zgodnie z którym: *W szczególnie uzasadnionych przypadkach, po uzyskaniu zgody Dysponenta Funduszu, osobie uprawnionej, o której mowa w ust. 17 może zostać przyznana pomoc prawna w wymiarze przekraczającym 20 godzin w skali roku. W tym celu podmiot zobowiązany jest do przesłania na adres mailowy opiekuna zadania wniosku o przyznanie dodatkowych godzin pomocy prawnej wraz ze wskazaniem liczby godzin i uzasadnieniem konieczności przyznania pomocy w wymiarze przekraczającym maksymalny godzinowy wymiar pomocy (...) Dysponent Funduszu rozpatrzy wniosek w terminie 7 dni kalendarzowych od jego otrzymania.* Tylko w jednym przypadku ponadwymiarowe godziny pomocy prawnej były realizowane w formie wolontariatu. W pozostałych trzech

przypadkach łączny wymiar pomocy ponad wymiar wskazany w § 1 ust. 18 umowy dotacji wyniósł 11 godzin, a jej wartość to 1353 zł.

(akta kontroli str. 3526)

Prezes Zarządu wyjaśniła: *W przypadkach, w których został przekroczony roczny limit godzin (więcej jak 20 godzin) i nie jest wskazany wolontariat, zostaną wykonane korekty faktur specjalistów. Sytuacje te wydarzyły się poprzez przeoczenie, gdyż na każde półrocze zakładana jest beneficjentowi osobna karta cz. B.*

(akta kontroli str. 3480)

Łączna kwota wydatków z dotacji celowej, wymienionych w wyżej wskazanych nieprawidłowościach, wydatkowanych niezgodnie z przeznaczeniem wyniosła 249 698,73 zł.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia wniosek o złożenie do Dysponenta Funduszu korekt sprawozdań zawierających prawidłowe kwoty wydatków kwalifikowalnych, tj. kwoty pomniejszone o wydatki, które nie były niezbędne do realizacji zadania oraz zwrot wydatków niekwalifikowalnych w kwocie 249 698,73 zł.

Uwagi NIK nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, grudnia 2024 r.

Kontroler
Tomasz Majewski
specjalista kontroli państwowej

/ - /

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
p.o. Wicedyrektor
Krzysztof Wilkosz

/ - /

.....
podpis

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

p.o. Wicedyrektor
Delegatury NIK w Kielcach
Krzysztof Wilkosz

.....
/podpisano elektronicznie/